

LANDSKAPSPARKEN
DAGSTORP • HUVUDSTORP

HANS AHRLAND

Examensarbete i Arkitektur
LUNDS TEKNISKA HÖGSKOLA

LANDSKAPSPARKEN DAGSTORP • HUVUDSTORP

ETT IDÉPROJEKT FÖR TILLGÄNGLIGÖRANDET AV
JORDBRUKSLANDSKAPET I DAGSTORPS BACKAR

AV HANS AHRLAND

EXAMINATOR TOMAS TÄGIL
HANDLEDARE INGEGÅRD JOHANSSON

LUND 2020

ENGLISH SUMMARY

*

The project explores the possibilities of making the rural landscape in Dagstorp/Huvudstorp more accessible to a wider public.

In an age ruled by efficiency, the cultural landscape is in many cases slowly disappearing. Historical borders and infrastructure which create smaller and more intimate spaces within the landscape are now being demolished, leaving a large-scale monocultural landscape devoid of intimacy and biodiversity.

In order to protect and enhance the cultural landscape of Dagstorps Backar, the project aims to introduce different uses of the rural landscape than a purely economical one. By using existing legal borders as a means for making new paths throughout the landscape, it is made more accessible to the general public. By making it accessible the perception of the landscape and the values contained therein changes.

The framework of footpaths are in a later stage of development complemented by pavilions and smaller structures, in order to activate these spaces. The landscape park takes its inspiration from the romantic parks of the 18th century. A constructed landscape which is allowed to walk and reflect upon.

The park tells the story of an ever-changing rural landscape in Skåne. By weaving the modern agricultural landscape with historical traces, the visitor can experience the intricate workings of the man-made landscape.

DELAR

*

I. INTRODUKTION 4

II. DAGSTORPS BACKAR 8

III. TILLGÄNGLIGHET 12

IV. GRÄNSEN SOM EN MÖJLIGHET 16

V. PROMENAD 25

VI. FÖRSLAGET 41

VII. TILLÄGGEN 49

VIII. REFLEKTION 85

IX. KÄLLOR 87

*Lång väg tronar skogen - nynnär
myren har sin gång.
Gruvor vilar minnen - sjunger
ekar året om.
Allting ändras men platsen står
ropar sorger som fanns igår.
Åkrar torkar och ängens sus
skatten sinar och tiden viskar sin egen väg.¹*

Sara Parkman

---

1. Parkman, Sara. *Ing-Maries Vals*. (Musik) Från albumet *Vesper*. Supertraditional. Stockholm. 2019.

I. INTRODUKTION

*

I mitt examensarbete har jag valt att utforska jordbrukslandskapet i Dagstorps backar, strax norr om Kävlinge i Skåne. Området har pekats ut av flera myndigheter som värdefullt och bevarandevärt, det är ett riksintresse för både naturvård och kulturhistoria.

Det odlade landskapet i Skåne är i ständig förändring. Tendensen de senaste decennierna har varit att mindre markäggor köps upp och slås samman till större enheter. Denna effektivisering görs i många fall på bekostnad av kulturlandskapet. En av följderna av det monokulturella landskapet, som skapas vid sammanslagningen av ägor, är den minskade variationen och indelningen i landskapet. De livsviktiga gröna oaserna såsom trädrader, mägerhål, dammar och diken plogas bort och fylls igen. Men det är inte bara grönstruktur som försvinner i effektiviseringen. Kulturlandskapet i form av gamla ägo gränser, bostadshus, ekonomibyggnader, stenmurar, markvägar rivs då de inte längre fyller någon funktion i den moderna jordbruksdriften. Delar av denna utveckling kan också ses i Dagstorps backar. Sammantaget resulterar denna utveckling i en utarmning av den biologiska mångfalden och det historiska kulturlandskapet.

Mot denna bakgrund har jag försökt att se på landskapet i Dagstorps backar utanför det konventionella ekonomiska perspektivet. Arbetet undersöker istället möjligheterna för att bevara och skapa nya rumsindelningar likväl hur denna process kan främja biologisk mångfald, tillgänglighet och småskalighet.

Arbetet har utgått från platsen utan ett initialt program eller idé om genomförande. Undersökningar, inventering och dokumentation av landskapet har skett parallellt i diskussioner med handledare och examinator. Programmet och genomförandet har successivt vuxit fram. Vad som började med att söka efter en liten del av landskapet att arbeta med, förändrades i slutändan till att istället handla om hela landskapet.

Av tradition är grönområden liksom skyddade områden i Skåne till övervägande del små. Behovet är därför stort av att återskapa natur och stråk i detta landskap. Det behövs olika typer av stråk i Skåne: stigar som möjliggör för befolkningen att ta sig ut i landskapet genom åkerområden där allemansrätten inte gäller, och bredare grönstråk som kan både erbjuda naturupplevelser och fungera som ekologiska korridorer i landskapet.²

Länsstyrelsen i Skåne Län

---

² Länsstyrelsen. *Närmare till naturen i Skåne: skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård*, Länsstyrelsen, Malmö, 2003, 24.

LANDSKAPSPARKEN

*

Mitt förslag är en landskapspark som tillgängliggör jordbrukslandskapet i Dagstorps backar för allmänheten. Parken är tänkt att byggas upp i etapper och över lång tid. Narrativet i parken berättar om ett skånskt landskap i ständig förändring. Parken är i första hand uppbyggd av leder där besökarna kan röra sig. Längs med dessa föreslås olika fysiska tillägg, där deras placering och förhållande till landskapet bestämmer funktionen. De åskådliggör platsen och historien i jordbrukslandskapet.

Parken är tänkt att rikta sig till många, dels till de som bor lokalt men också till boende i hela Skåne-regionen. En ambition med projektet är att verka pedagogiskt genom promenaden. Besökaren kan själv se och känna landskapets storlek, se årstidernas växling, uppleva hur modernt jordbruk bedrivs och ta till sig historien om man så vill. Men det kan också vara så enkelt som att man bara vill uppleva något vackert.

Parkens tillägg varierar i både skala och typ. Tilläggen är interventioner i landskapet - vissa byggda och konstruerade. Andra är mer subtila, som att förstärka naturen på platsen i syftet att förstärka de befintliga rummen. De tillägg som redovisas här i rapporten är representativa för de som kan komma att finnas i parken.

Rågången – rumsliga situationer

Precis som den traditionella rågången (bygränsen) medlar rågången mellan olika rum. Den ger upplevelser av relationer: att vara i något, i kanten av något, under något, vid sidan av och mellan. Framförallt består rågången av levande material för att skapa rumsliga förhållanden.

Galleriet – en kontrasterande utsiktsplattform

Från det naturliga landskapet står kyrkomuren som en fyrkantig kruka i landskapet. Denna kontrast är något som galleriet spelar vidare på. Genom att viktlost hänga ut från muren ger galleriet besökaren ett nytt golv för att överblicka landskapet.

Utsiktstornet – en plats för minne och utblick

Tornet på backen syns på långt håll. När besökaren närmar sig tornet är det nästan som en procession – långsamt klättrande uppför trapporna till utsikten. Väl där verkar det som att platsen har funnits i hundratals år. Utsiktstornet är en plats för att blicka utåt såväl som inåt.

II. DAGSTORPS BACKAR

*

Landskapet är mer eller mindre påverkat av människan och det innehåller både synliga och osynliga minnen av våra förfäder.

Det skånska landskapet är intensivt utnyttjat för jord- och skogsbruk och de sydvästra och västra delarna är mycket tätbebyggda. Exploatering fortskrider och alltmer mark tas i anspråk för bebyggelse, vägar och järnvägar.

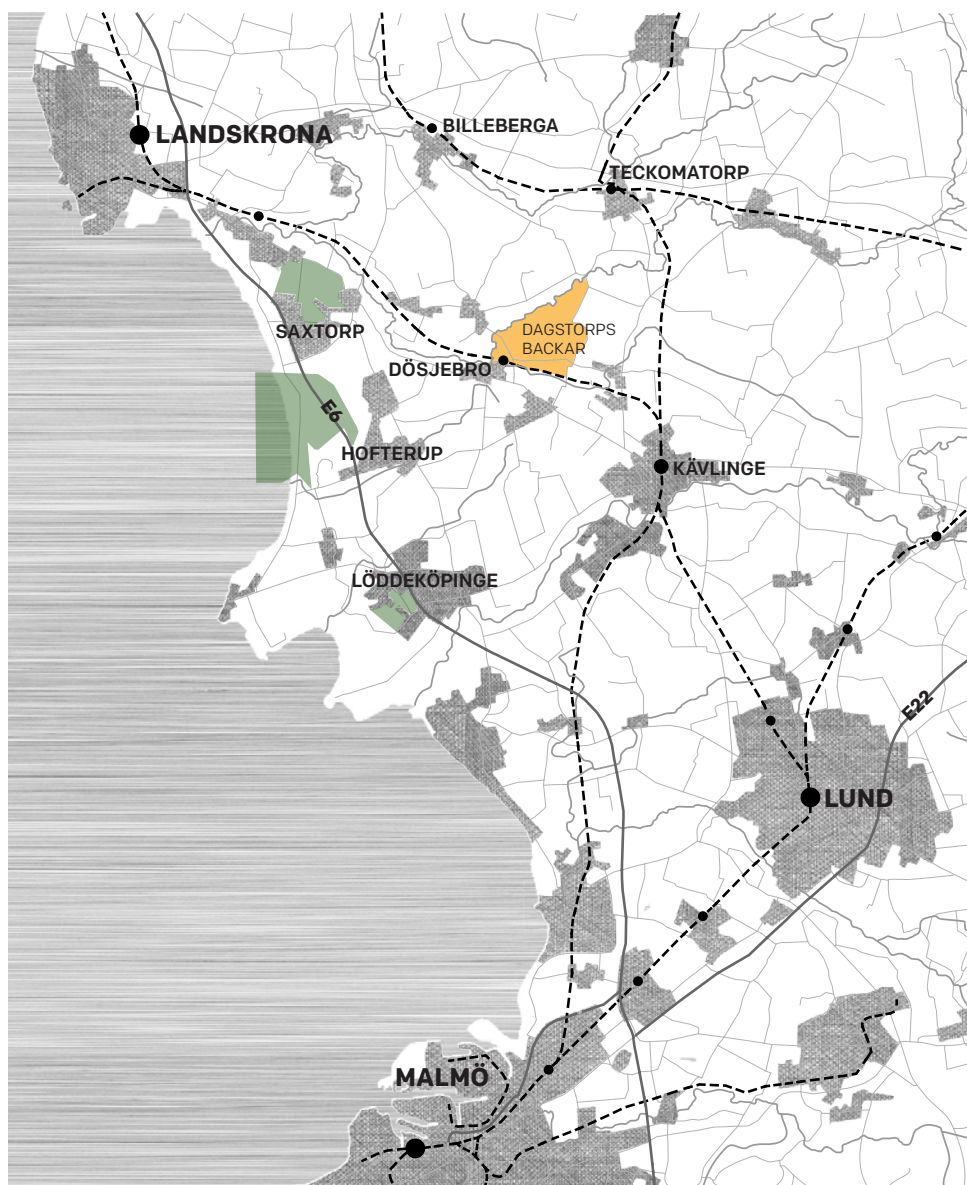
Skånes invånare, som i allt högre grad bor i tätort i en dynamisk storstadsregion, får minskad tillgång till mark för friluftsliv. I Malmöregionen är den allemansrättsliga tillgängliga marken minst i landet. Det finns därför behov av att restaurera mark för friluftsliv och naturvård i Skåne.³

Närmare till naturen i Skåne
Länstyrelsen i Skåne Län

---

3. Länstyrelsen. *Närmare till naturen i Skåne*, 4.

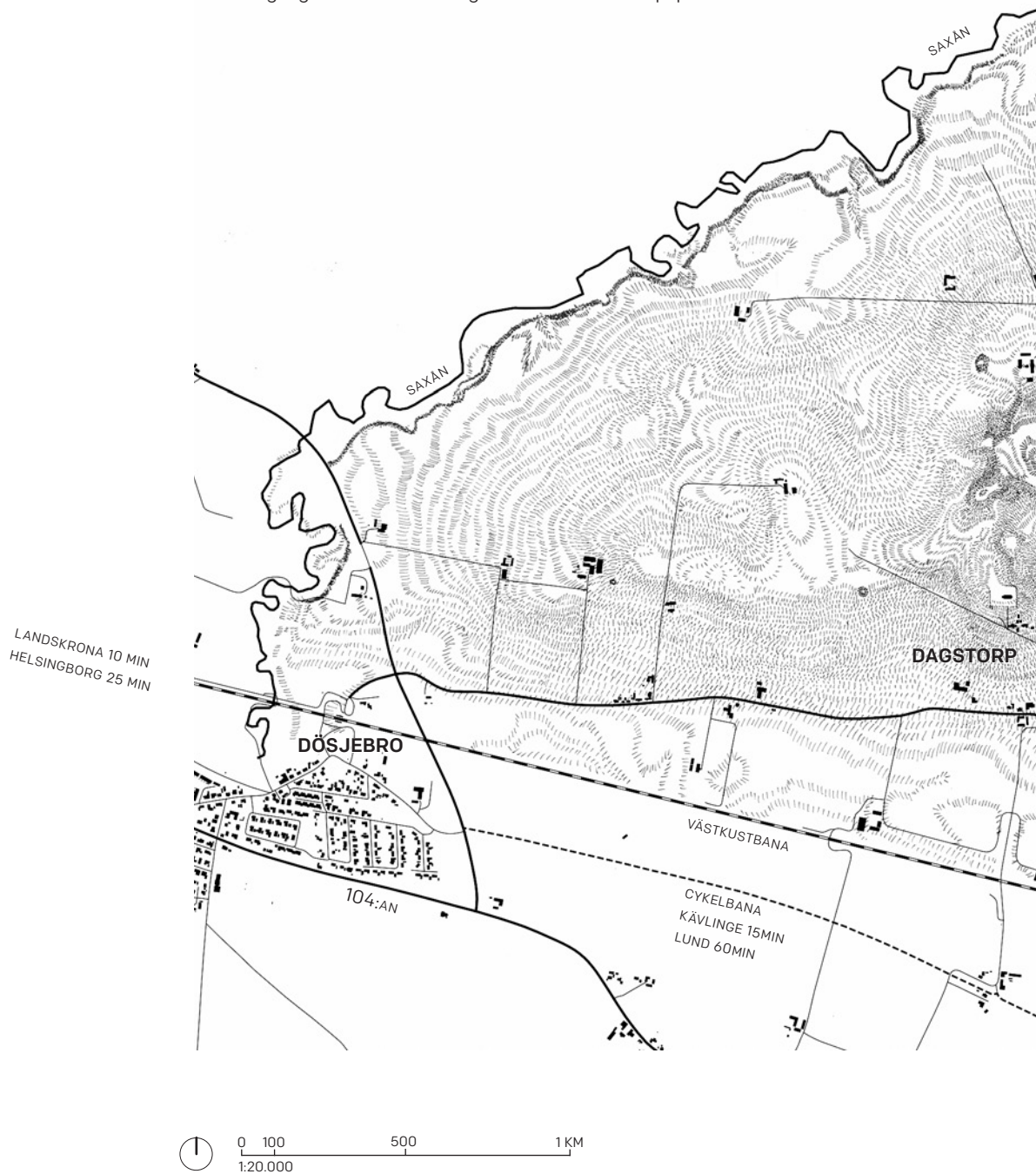

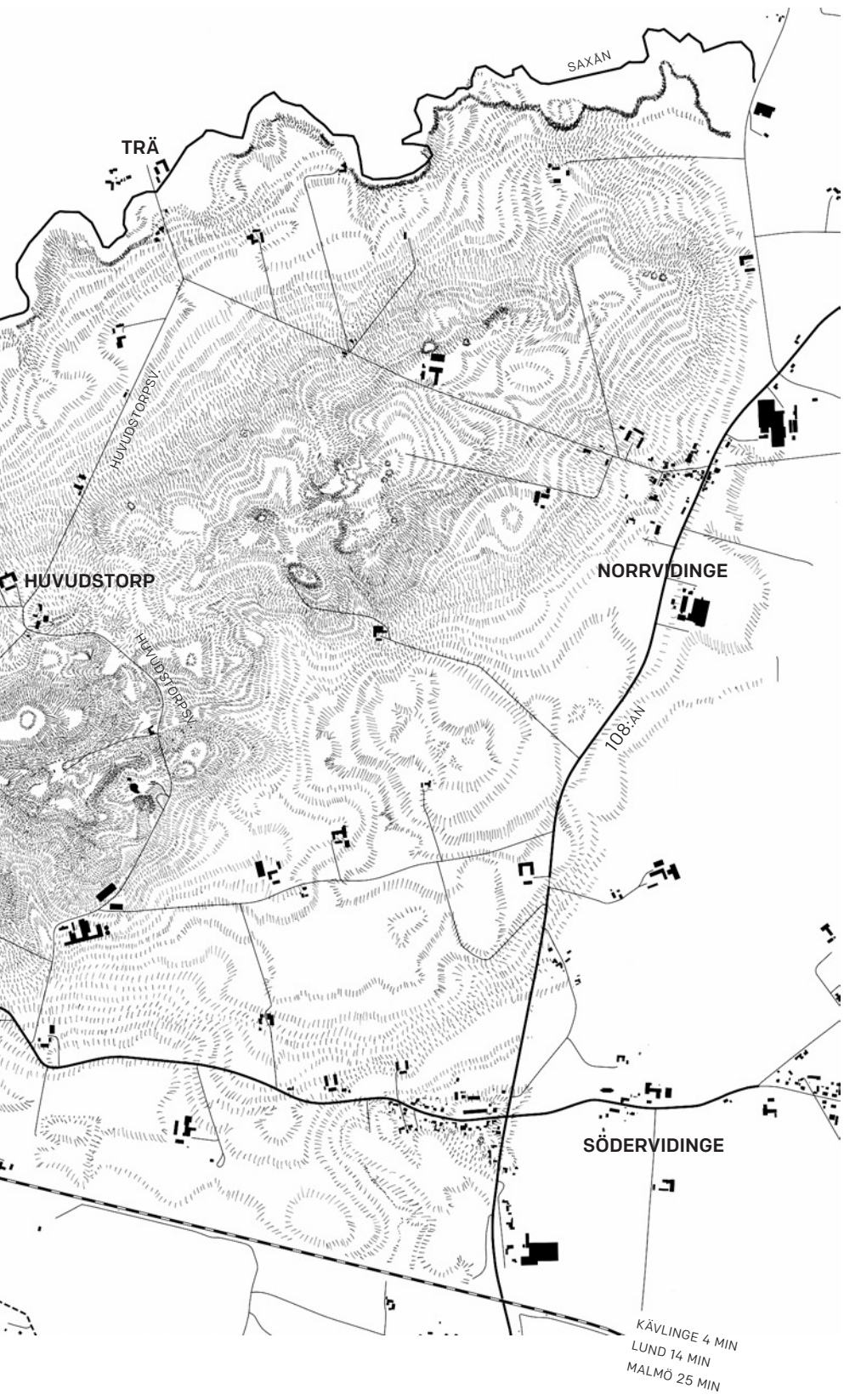
Regionkarta med Dagstorps backar markerat i gult. Området ligger i den norra delen av Kävlinge kommun, där Saxån i norr gränsar till Svalövs kommun. Dess placering mellan tre större städer och expansiva orter ger goda förutsättningar för kommunikationer (västkustbanan, E6:an, cykelbanor och tågstationer) De gröna markeringarna visar på befintliga rekreativområden inom Kävlinge kommun. Som kartan visar är dessa belägna vid kusten, vilket ger plats för ett mer centralt placerat rekreativområde inom kommunen. Dagstorps placering vid kommungränsen mot Landskrona och Svalövs kommun gör det tillgängligt för lokala orter på vardera sida om kommungränsen.

DAGSTORPS BACKAR IDAG

Området för Dagstorps backar avgränsas i söder av Väst kustbanan, i norr av Saxån (kommungräns mot Svalöv) och i öster av väg 108. Detta ger en yta på cirka 9 km². Backarna är fördelade över tre byar, Dagstorp, Huvudstorp och Norrvidinge. Den enda vägen upp i backarna är en 3 kilometer lång grusväg, Huvudstorp svägen, vilken kopplar backarna med byarna Trä, Huvudstorp, Norrvidinge och Dagstorp. Stationssamhället Dösjebro kopplar området till större orter genom västkustbanan och cykelbana mot Kävlinge.

Samma geografiska utsträckning används för landskapsparken.

III. TILLGÄNGLIGHET

*

I Kävlinge kommun är cirka tio procent av marken tillgänglig enligt allemansrätten.⁴ Som Länsstyrelsen påpekar är denna siffra inget unikt för den skånska västkusten mellan Malmö och Landskrona. Slutsatsen som de drar är att det finns en motsägelse i att flest människor bor där det finns minst allemansrätt.

Dagstorps backar är i juridisk mening ett privat landskap, där markägarna bestämmer vem som har tillträde. Det är också ett ekonomiskt landskap, det vill säga att syftet med marken är att odla. Trots detta finns landskapet som en manifestation och referens för många i trakten som inte är markägare eller odlare. Mentalt är landskapet något vi delar.

Det finns ett stort behov av att komma ut och få tillgång till landskapet. Runt Dagstorps backar finns flera aktiva ryttarföreningar och hästgårdar, de boende i Dösjebro vill ha utökade möjligheter för motions -och rekreationsleder. Det finns också ett underskott på rekreationsområden belägna centralt i kommunen med goda kommunikationer för fler målgrupper.⁵

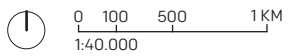
De som vill upp och ut i backarna idag samsas på samma smala grusväg. Väl uppe finns det mycket få alternativ att färdas vidare ut i landskapet. Detta resulterar ofta i frustration från boende i området och markägare då möten på vägarna ofta blir besvärliga och att marken inte får beträdas.

Att skapa nya vägar ut i landskapet blir på så vis ett viktigt sätt att överbrygga konflikter och mötas halvvägs. Det kan gå att fläta det ekonomiska storjordbruket med en ny användning såsom rekreation.

---

4. Holmström, Cecilia, Reuterskiöld, David. *Natur- och grönstrukturinventering 2009 Kävlinge kommun*. Rapport/Ekologgruppen. Landskrona, 2019, 24.

5. Persson, Daniel (red.) *Ortsanalys av Dösjebro*. Rapport/Kävlinge Kommun: Kävlinge, 2019, 36-38.

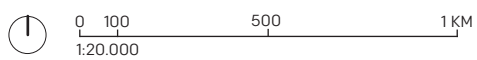
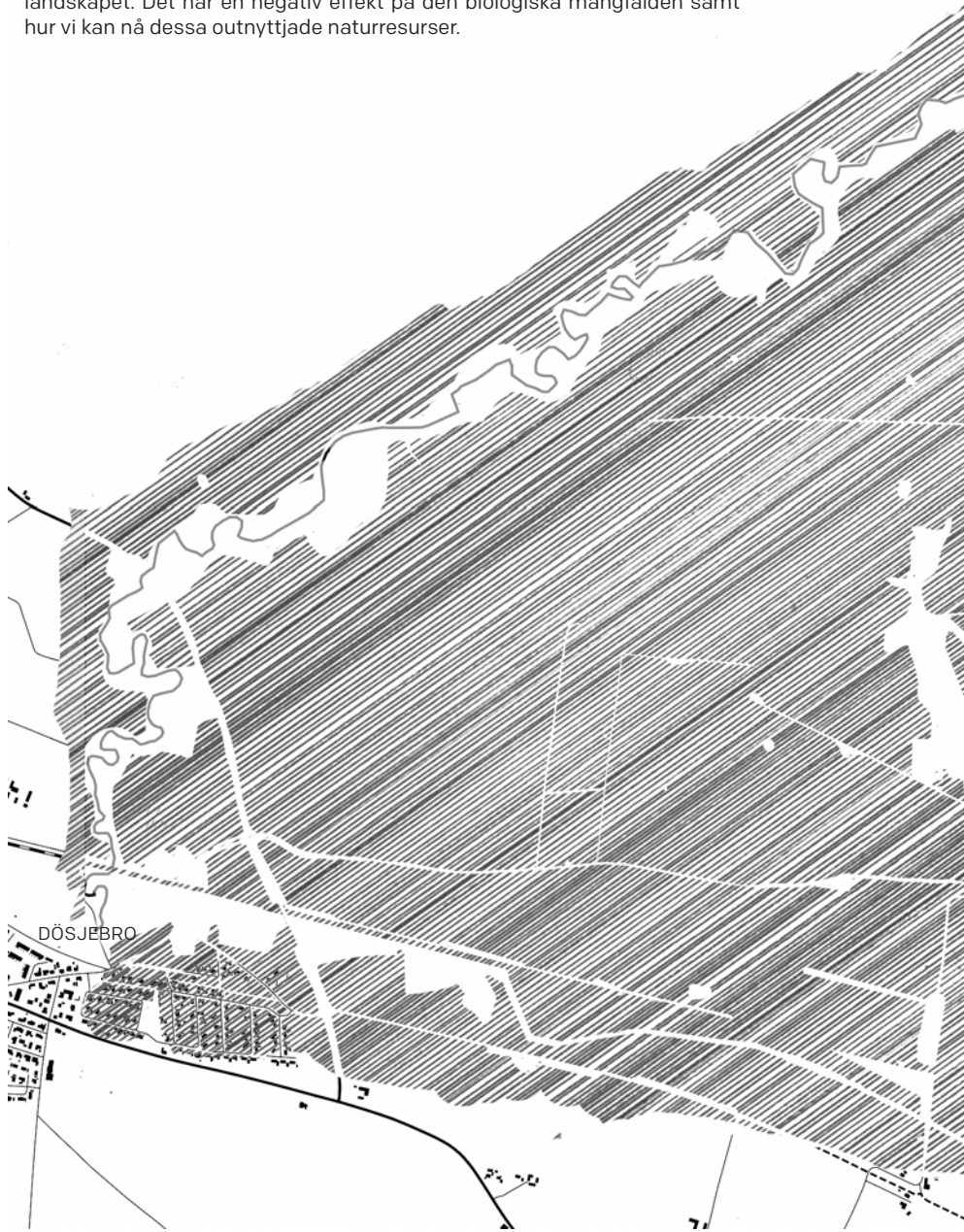

Ortofotografi Dagstorp backar 2010-tal

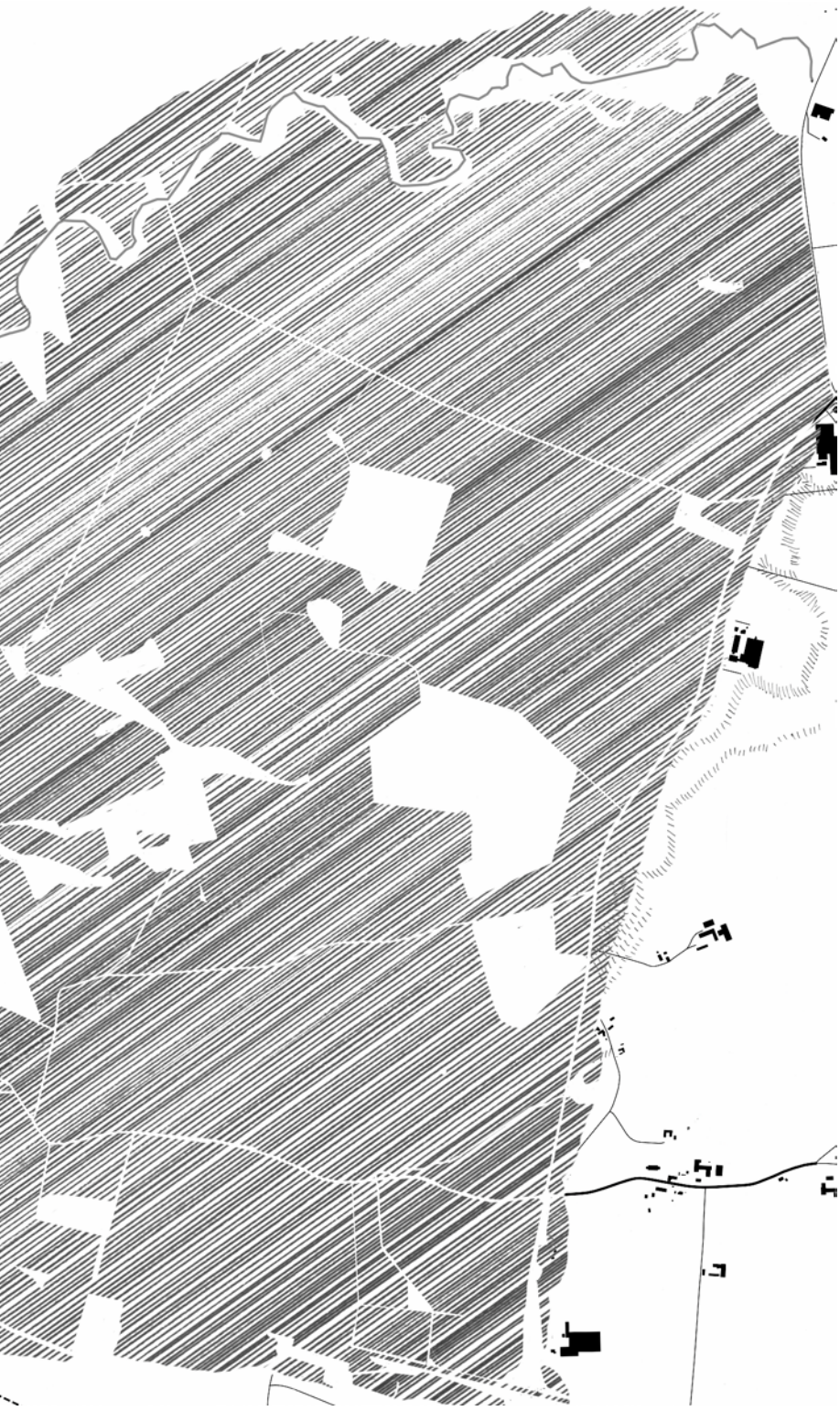
Landskapet i Dagstorps backar är ett öppet odninglandskap med stora sammanhängande fält som ligger i sluttningar ner mot Saxån i norr och Dösjedalen i söder. Trots att detta landskap är öppet och tillgängligt rent fysiskt så är det juridiskt sett ett stängt landskap. Det ekonomiska perspektivet på landskapet är allernärstående vilket får stora konsekvenser för allemansrätten, den biologiska mångfalden och variationen av skalor i landskapet.

NOLLIKARTA ÖVER ALLEMANSRÄTT

Det blir tydligt att allemansrätten är starkt begränsad inom området och att stora delar av landskapet inte är tillgängligt för allmänheten. Årummet skapar en tydlig korridor genom landskapet mellan Dösjebro i söder och Dagstorps backar i norr. Stora områden uppe i Backarna är tillgängliga men det går inte att nå dem på ett enkelt sätt. De är som isolerade öar i landskapet. Det har en negativ effekt på den biologiska mångfalden samt hur vi kan nå dessa outnyttjade naturresurser.

IV. GRÄNSEN SOM EN MÖJLIGHET

*

Det är lätt att tro att gränser alltid har legat på samma vis. Gränser kan kännas definitiva och orörliga. Trots detta genomgår vår fysiska omgivning förändringar hela tiden. Gränser följer samhället och oss människor. Det som tillhörde våra föregångare säljs av, splittras eller behålls. Oavsett så sker förändringar över tid och det är svårt att överblicka vad som kommer att hända i framtiden. Genom att studera äldre kartmaterial över Dagstorps backar kan man se att många gränser har förändrats över tid. Självklara indelningar igår har idag helt försvunnit eller glömts bort.

En gräns som inte har förändrats nämnvärt - en av de få, är rågången (bygränsen) mellan byarna. Den lever kvar som en juridisk gräns och manifesterar sig med jämna mellanrum i landskapet som trädrader, gräsvalar och nivåskillnader mellan åkerstycken.

Gränser kan verka problematiska men mellan dem finns ett ingenmansland. Enkla tunna remsor av vall lämnas ofta i gränsen mellan grannar då man inte vill plöja in på den andres mark. Här gäller allemansrätten och med hjälp av dessa kan man med möda röra sig utmed markgränserna. Ofta kommer man långt och ibland tar det tvärstopp efter ett par hundra meter. Man slås av insikten - hit men inte längre.

Genom att röra sig längs med gränserna får man en helt ny förståelse för hur landskapet rumsligt hänger samman. Bilvägen i landskapet går där det är enkelt att dra den. Upplevelsen i bilen blir alltid densamma, rumsordningen känns logisk utefter vägen. Rör man sig istället i landskapet utanför vägen så förstår man helt plötsligt vilket komplex samspel det finns mellan dalar, höjder, sänkor, ridåer och hörn. Platser som tidigare har varit avskilda flera kilometer med bil ligger nu på några hundra meters avstånd ifrån varandra.

Gränser kan på så sätt ses som vägar ut i landskapet - om än smala. Försök att bredda ingenmanslandet har gjorts i Lunds och Staffanstorps kommuner. Där har man utnyttjat åkerkanter för att nå naturlandskapet, i överenskommelser med de individuella markägarna, så kallade *beträddor*. Det innebär att kommunen, i detta fall, arrenderar eller köper ett antal meter mark längs med åkergränsen för att öka tillgången till värdefull natur.⁶ Ett liknande resonemang skulle kunna föras i Dagstorps backar där stora delar av backarnas natur idag ligger isolerat.

---

6. Länsstyrelsen. *Närmare till naturen i Skåne*, 24.

Intervju i P1 apropå de låga priserna för jordbruksprodukter:

Hur kan man fortsätta då, när man får mindre betalt? Hur får man ekvationen att gå ihop?

Det korta svaret på det är att rationalisera. Stenhårt. Vilket egentligen är ganska bra, för det blir också ett effektivare jordbruk. Så i grund och botten finns det positiva aspekter av det också. Och sen att bli större. Jag och Pappa räknade ihop, hur många gårdar hade det varit för två generationer sedan, de 330 hektar (330.000 m²) vi odlar. Vi kom fram till att det är nog mark från, säg 17 gårdar eller något sådant, för två generationer sen. Och driver det på en och en halv person. Det hade varit 17 jordbruksfamiljer med anställda för två generationer sedan. Ett helt gäng bönder lägger ju av och ett gäng bönder blir större.⁷

Mårten Svensson, Jordbrukare på Lundaslätten.

---

⁷ Tengby, Tomas, Wannerskog, Kalle. *Meny i P1: B-jäst. Ugnstemperaturer. Och mindre betalt till bönder – trots att priserna ökat i butikerna* (Radioprogram). Tomas Tengby produktion för P1 Sveriges Radio. Göteborg, 2019.

DAGSTORPS BACKAR ~1790

Vid denna tid var gränsdragningen mellan ägor finmaskig och småskalig. De gröna ängarna skildes från åkermarken genom att hängnas eller vallas in (streckmarkering). Logiken var att ängarna hamnade där det var sankt eller jorden inte bar sig. Tillsammans med den odlade marken skapade detta ett intrikat system av hängnader och mindre landskapsrum där man rödde sig längs landskapets kurvatur. Platser kopplades och hängde fysiskt samman genom landskapet då man kunde röra sig i det. Byarna låg samlade och inhängnade i sänkor. Utanför dessa fanns utmarkerna eller fälladerna, vilka var fria marker som delades av byarna. I dessa släpptes kreaturen fri för att beta och vandra under sommarmånaderna. Rågången (byggränsen) är markerad i gult.

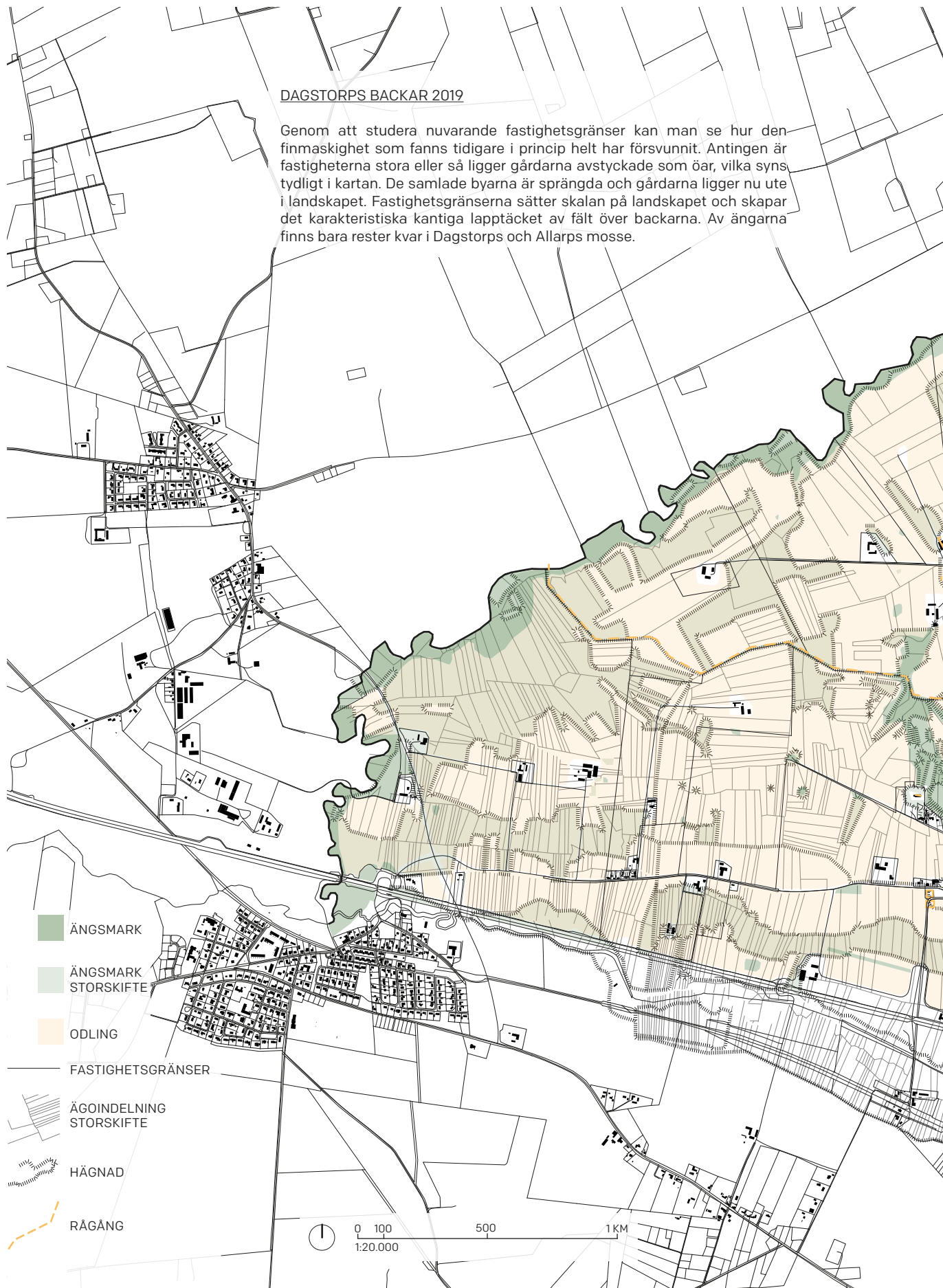

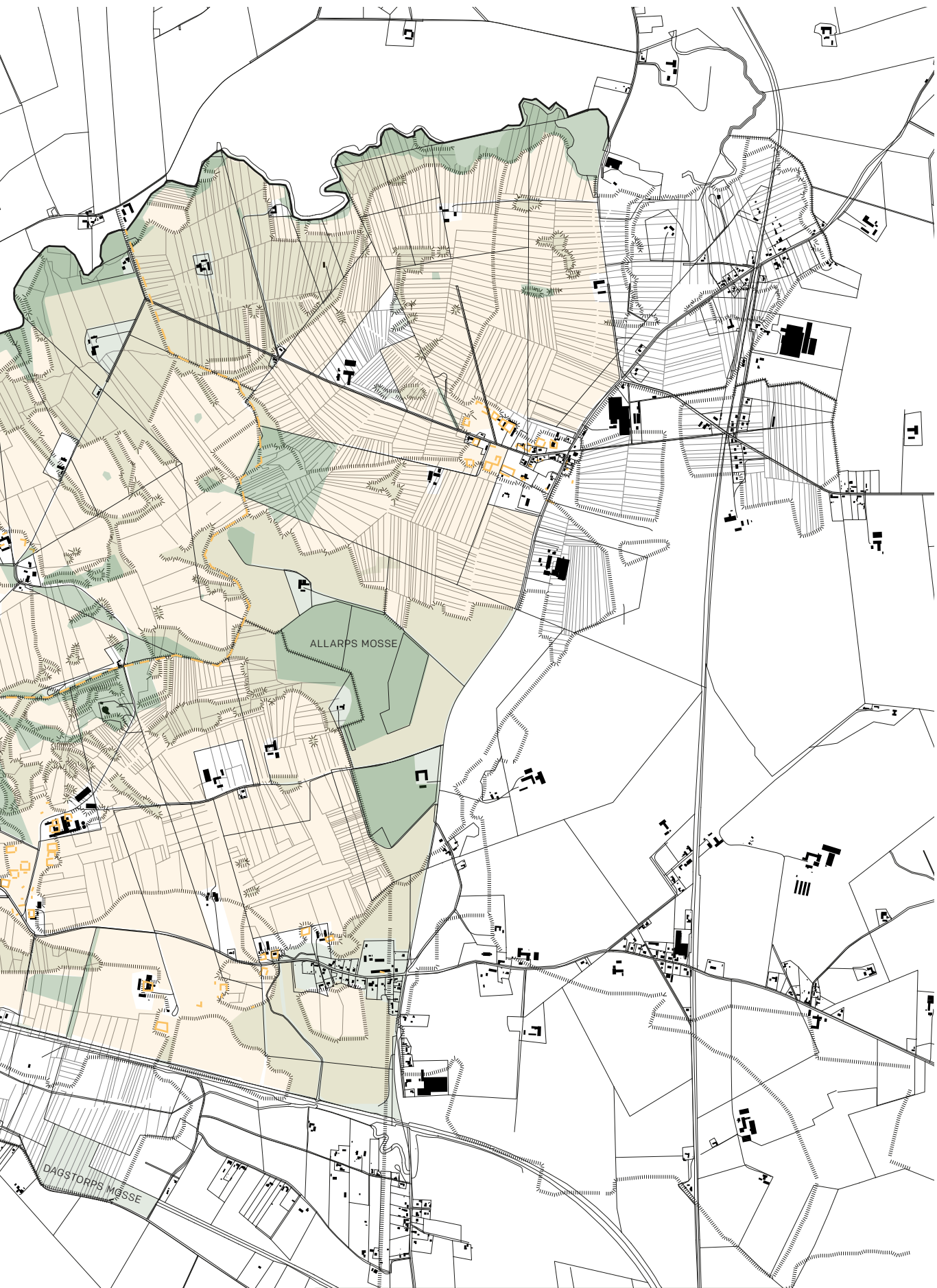

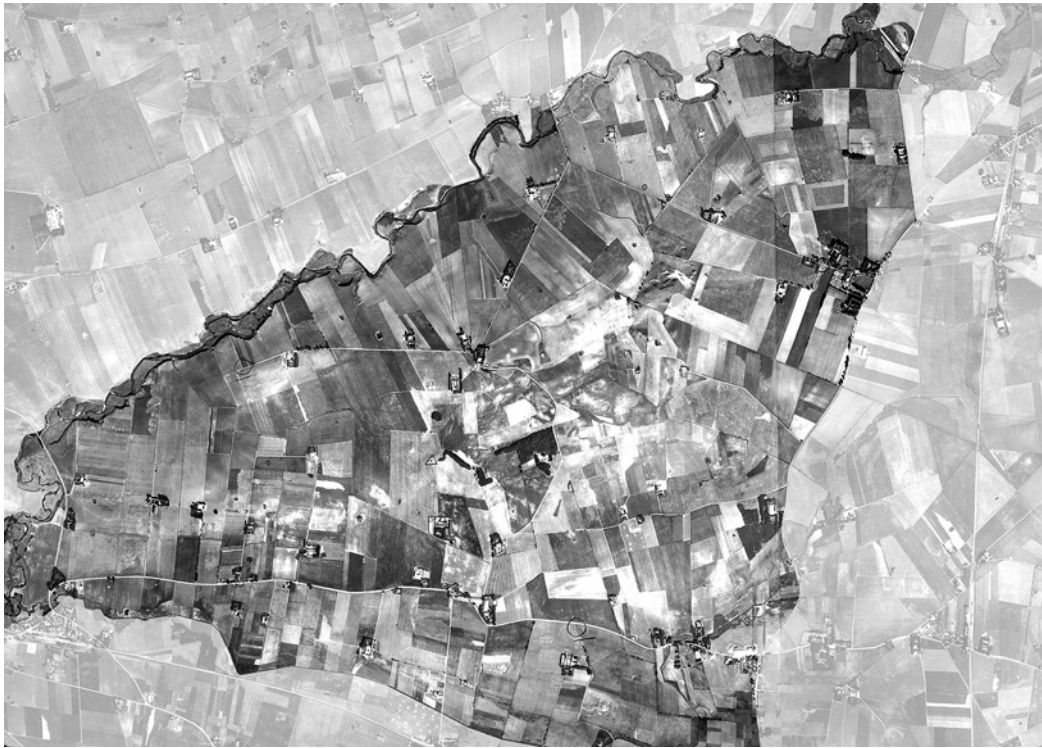
DAGSTORPS BACKAR 2019

Genom att studera nuvarande fastighetsgränser kan man se hur den finmaskighet som fanns tidigare i princip helt har försvunnit. Antingen är fastigheterna stora eller så ligger gårdarna avstyckade som öar, vilka syns tydligt i kartan. De samlade byarna är sprängda och gårdarna ligger nu ute i landskapet. Fastighetsgränserna sätter skalan på landskapet och skapar det karakteristiska kantiga lapptäcket av fält över backarna. Av ängarna finns bara rester kvar i Dagstorps och Allarps mosse.

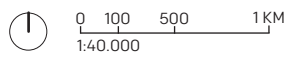

Ortofotografi, Dagstorp backar 1940-tal

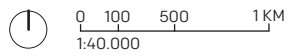

Ortofotografi Dagstorp backar 1960-tal

Ortofotografi Dagstorp backar 2010-tal

DAGSTORPS BACKAR 2019

Bara på de sista 70-80 åren har jordbrukslandskapet genomgått en stor förändring. När enheterna blir större blir landskapet mer homogent. Av dessa foton kan man dra slutsatsen att fler och mindre enheter ger större diversitet och variation i landskapet.

V. PROMENAD

*

Dösiedalen sett från Dösjebro station

Dagstorps kyrka

Markvägen

Markvägen mot Dagstorps kyrka

Dagstorps kyrkogård utgång mot Kyrkostigen

Kyrkostigen

Bålbacken markerar högsta punkten - 65 meter över havet

Bygatan i Huvudstorp

Huvudstorp, trädraden markerar rågången

Skjutbanemossen - ett nära landskap

Norrvången

Längs Hagen

Kala backen, platsen för utsikstornet

Uppe på Kala backen

VI. FÖRSLAGET

*

LANDSKAPSPARKEN

*

Parken som helhet är ett stort och omfattande förslag. Tanken har hela tiden varit att den ska växa fram successivt under en lång tid. Förslagets utvidgning presenteras i fyra olika etapper utan att någon specifik tidtabell.

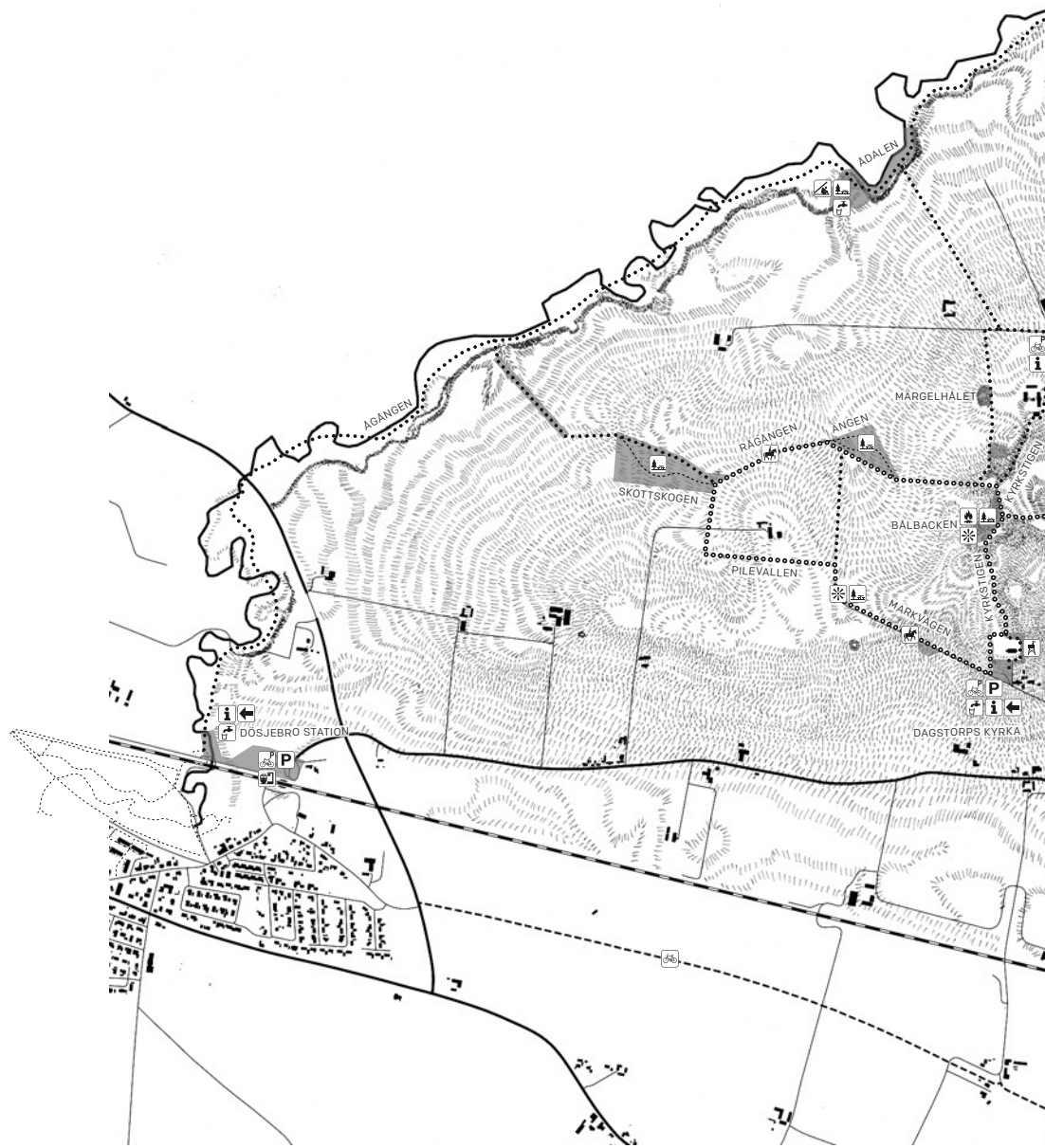
Årummet som ingår i den första etappen är viktigt för parken av främst två anledningar. Dels, som Nollikartan visade, så verkar den likt en korridor i landskapet och kopplar Dagstorps backar med Dösjebro station och samhälle. Det andra är den överflöd av flora och fauna som finns i årummet. Genom att ansluta lederna mot årummet verkar de som gröna korridorer där djur och växter kan sprida sig ut i landskapet till nya habitat. På så vis kan man öka den biologiska mångfalden i stora delar av landskapet.

Lederna som föreslås följer i många fall de ägogränser som finns idag. De långa och rak partierna ger en känsla för dagens storskaliga jordbruk och kontrasteras av nyanlagda leder längs gamla markvägar och stigar. En bärande tanke i parken är promenaden som ett pedagogiskt verktyg där besökaren genom att färdas lär sig mer om landskapet. Parken inspireras av den romantiska parkens idéer om en vandring i ett landskap med vyer, platser och tydliga slingor i ett konstruerat landskap. Besökaren leds och kan själv välja väg efter sinne och lust.

På de kommande sidorna presenteras parken i stora drag såsom den skulle se ut vid etapp 3. Därefter presenteras tre tillägg från parken.

LANDSKAPSPARKEN DAGSTORP • HUVUDSTORP

- Entré
- Information
- Parkering
- Cykelparkering
- Järnvägsstation
- Cykelled
- Ridled
- Rastplats
- Eldning/grillplats
- Vatten
- Utsiktstorn
- Utsiktsplats
- Utsiktsplats
- Hage/Betesdjur

Etapp 1:

Etablera Ågången från Dösjebro mot Marieholm.

Kan i princip genomföras idag genom allemansrätten.

Genom att etablera en led längs Saxån och ansluta till befintliga leder i Dösjebro kopplas Dagstorps backar med stationen och samhället Dösjebro. Entré till ågången blir genom Dösjebro samhälle och station samt vid broövergången över Saxån i Trä. Längs med leden etableras platser för rast och rekreation.

Etapp 2:

Etablera Rågången utifrån Ågången över backarna till Trä.

Genomförs i samarbete med markägare under beträdesförfarande.

Rågången etableras som en led. Den kantas av trädrader och friväxande vall. Längs med leden etableras flera platser där platsens och landskapets historia berättas. Nya entréer anläggs vid Dagstorps kyrka och skjutbana.

Etapp 3:

Etablera anslutande leder såsom Markvägen, Norr Vången samt anlägga ängsmarken och inkorporera Hagen.

Genomförs i samarbete med markägare. Eventuellt byte, arrende eller köp mark.

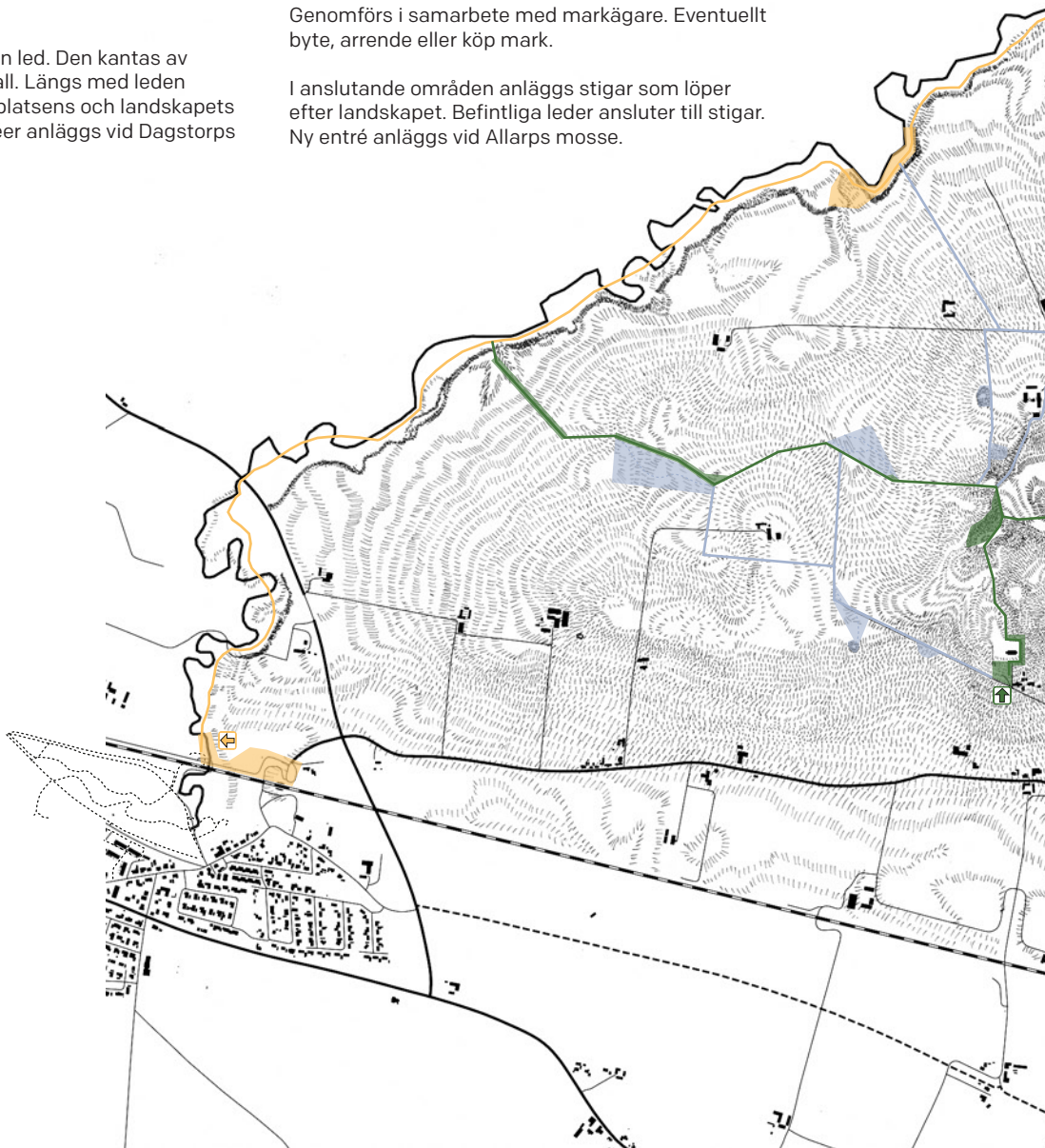
Anslutande leder utökar riktningarna att färdas i. Fysiska tillägg börjar byggas och anläggs såsom Galleriet, Utsiktstornet, Bålplatsen och Skottskogen. Nya entréer anläggs strax väster om Norrvidinge, Norrvidinge kyrka och vid Huvudstorps bygata.

Etapp 4:

Anslut de centrala delarna av backarna, Allarps mosse och skog i öster samt återskapa ängsmarkerna i sluttningen ner mot Saxån.

Genomförs i samarbete med markägare. Eventuellt byte, arrende eller köp mark.

I anslutande områden anläggs stigar som löper efter landskapet. Befintliga leder ansluter till stigar. Ny entré anläggs vid Allarps mosse.

VII. TILLÄGGEN

*

RÅGÅNGEN

UTSIKTSTORNET

GALLERIET

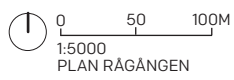
RÅGÅNGEN

Rågången leder besökaren över Dagstorps backar. Längs vägen ges besökaren upplevelser av relationer: att vara i något, i kanten av något, under något, vid sidan av och mellan. Framförallt består rågången av levande material för att skapa rumsliga förhållanden. Precis som den traditionella rågången (bygränsen) medlar rågången mellan olika rum.

Rågängen

1:10000
PLAN RÅGÅNGEN
UNDERLAG 1790

Rågången berättar om den skånska flora och inspireras av de inramade skånska landskapsrummen vilka skapar en skyddad plats i det öppna landskapet. Rågången sträckning återställs enligt äldre tiders sträckning. Utvidgning av ängar och skog planeras i anslutning till rågången och anläggs (etapp 3) där det tidigare har legat ängsmarker. Framtida utvidgning (etapp 4, streckmarkering) återskapar äng ner mot Saxån för att i framtiden kunna luckra upp landskapet.

1:10000
PLAN RÄGÄNGEN

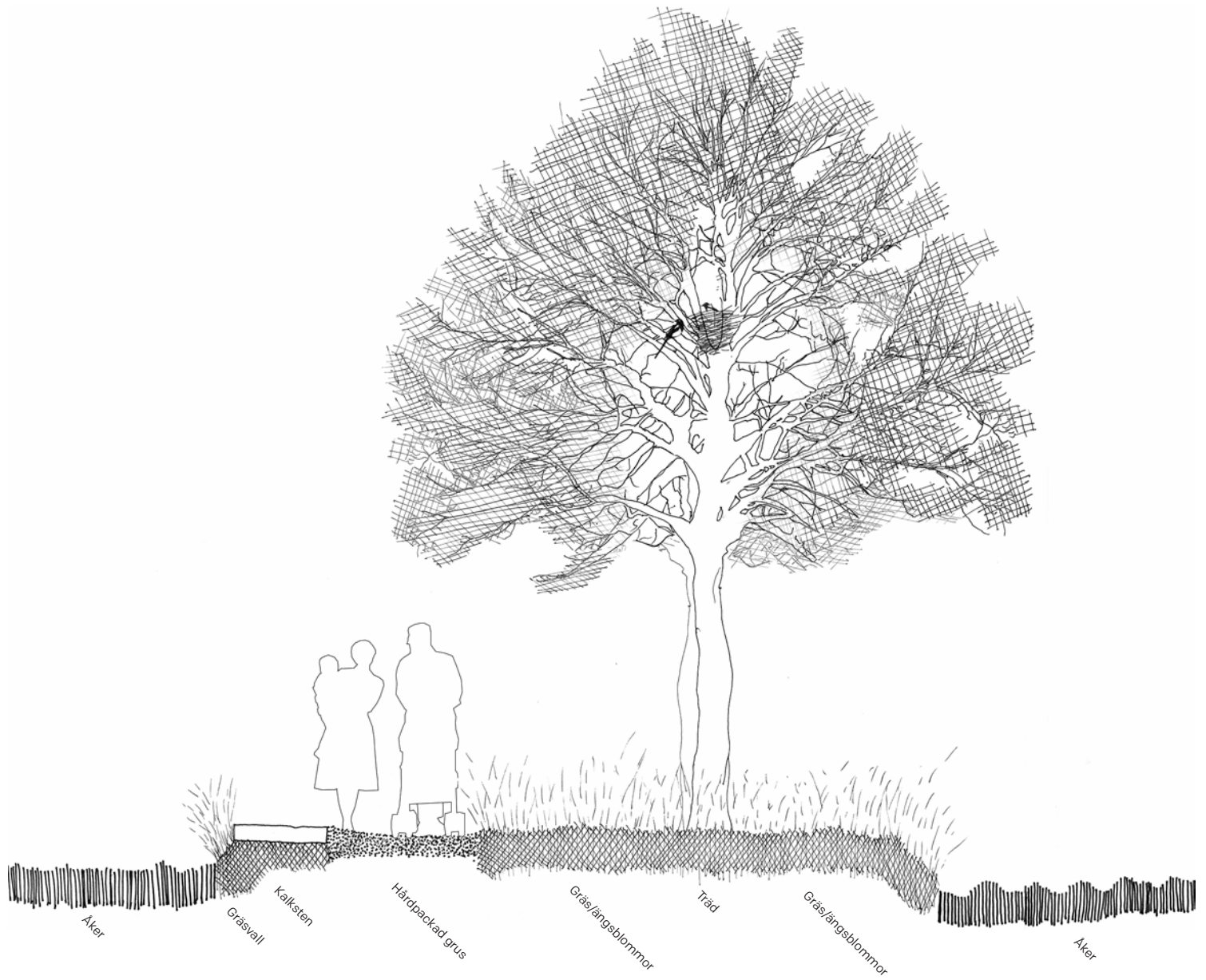

TRÄDRADEN

När man kommer upp från ån färdas man längs en smal stig där små och stora träd står blandat i högt gräs och svallande blom. Koltrasten sjunger i trädet och man minns helt plötsligt allt det där man glömt till vardags.

Trädraden artikulerar Rågångens form i landskapet och delar in det stora landskapsrummet mot ån. Träden står blandade och visar upp en mångfald av träd från det skånska landskapet såsom Bok, Lind, Ask, Ek, Hästkastanj, Knäckpil, Lönn, och Hassel. En hårdgjord kant av kalksten markerar rågången och fungerar som en torr och jämn promenadyta vid dåligt väder.

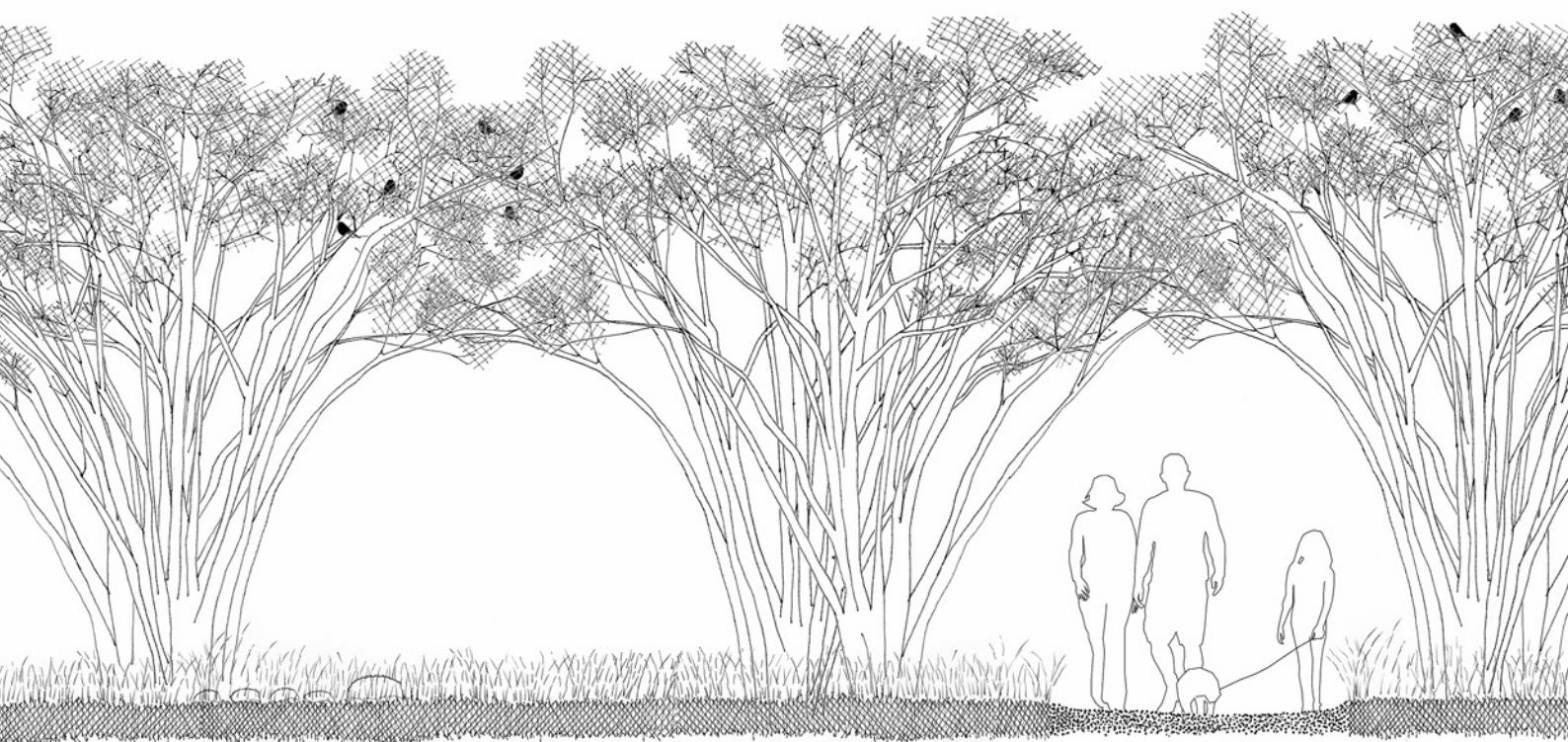

0 0,5 1M
1:50
SEKTION AA

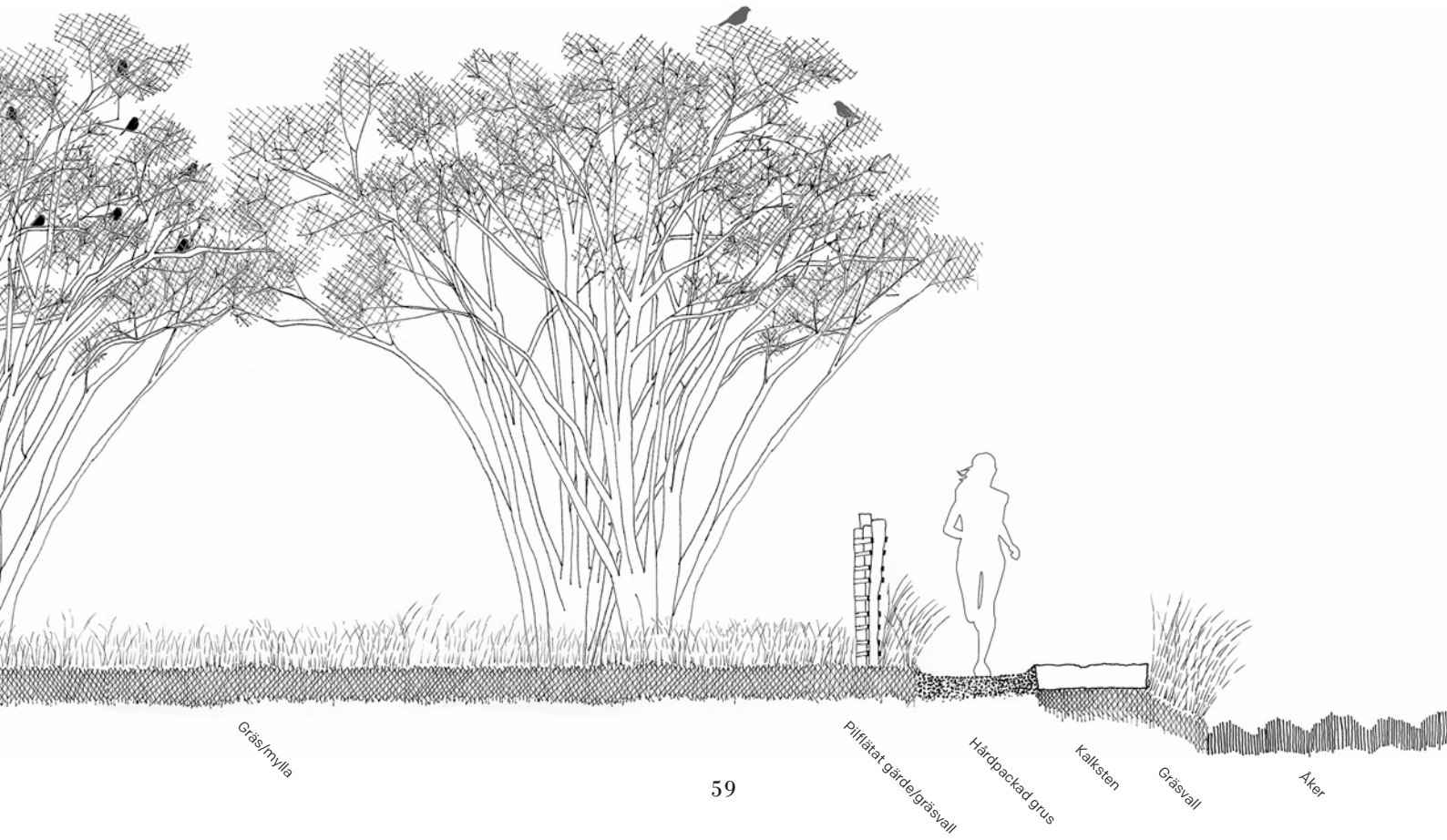
SKOTTSKOGEN

Väl ovanför trädraden kan man välja att gå i kanten av åker, längs Rågången eller att gå in i Skottskogen. Hasseln går upp som ett lätt tak där ljuset strilar ner genom lövverket på de många korridorer och rum därinne. Här har man lämnat det öppna landskapet för att gå in i ett annat.

Skottskogen av hassel är en tolkning av den mer traditionella Stubbskottskogen vilken fanns i hela Skåne. Denna var dels tänkt som bränsle och som foder till djuren. Träden tilläts aldrig gå upp i stam utan klipptes med jämna mellanrum. Det skapar en unik rumslig karaktär med ett interiört landskap i det stora öppna.

ÄNGEN

*En slöjlätt dimma över ängen står,
och pärlgrå dagg bestänker bleka blad --
en värlig morgon, sval och vemodsglad,
då luftig blom slår ut från därna snår.*

*I gräset glimmar matt narcissers rad.
Från spröda kalkar sprids en doft av vår (...)⁸*

Karin Boye

Ängen ligger i en sänka i anslutning till rågången och är återskapat där det tidigare har legat en äng. Precis som förr inhägnas denna äng här av ett pillfätat gärde där besökaren antingen kan gå på dess utsida, längs rågången eller inne på själva ängen.

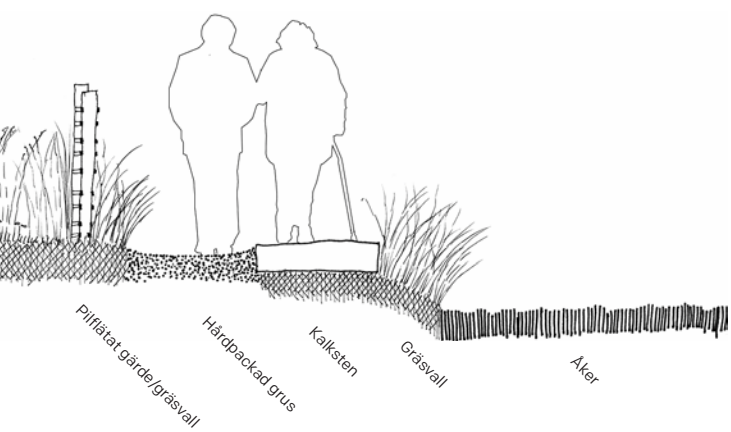

0 0,5 1M
1:50
SEKTION CC

Gräslängsblommar

Upptrampad stig

Gräslängsblommar

8. Boye, Karin. *Samlade dikter*. Bonnier Pocket, Stockholm, 2018. 25.

UTSIKTSTORNET

*Och med sommar och skönhet och skogsvindsackord
står min hembygd och hälsar mig glad,
var mig hälsad! – Men var är min faders gård,
det är tomt bakom lönnarnas rad.*

*Det är tomt, det är bränt, det är härjat och kalt,
där den läg, ligger berghällen bar,
men däröver går minnet med vinden svalt,
och det minnet är allt som är kvar.⁹*

Gustaf Fröding

Tornet på backen syns på långt håll. När besökaren närmar sig tornet är det nästan som en procession – långsamt klättrande uppför trapporna till utsikten. Väl där verkar det som att platsen har funnits i hundratals år. Utsiktstornet är en plats för att blicka utåt såväl som inåt.

---

9. Fröding, Gustaf. *Stänk och flikar: dikter (tredje samlingen)*. Bonnier, Stockholm, 1896, 53-54.

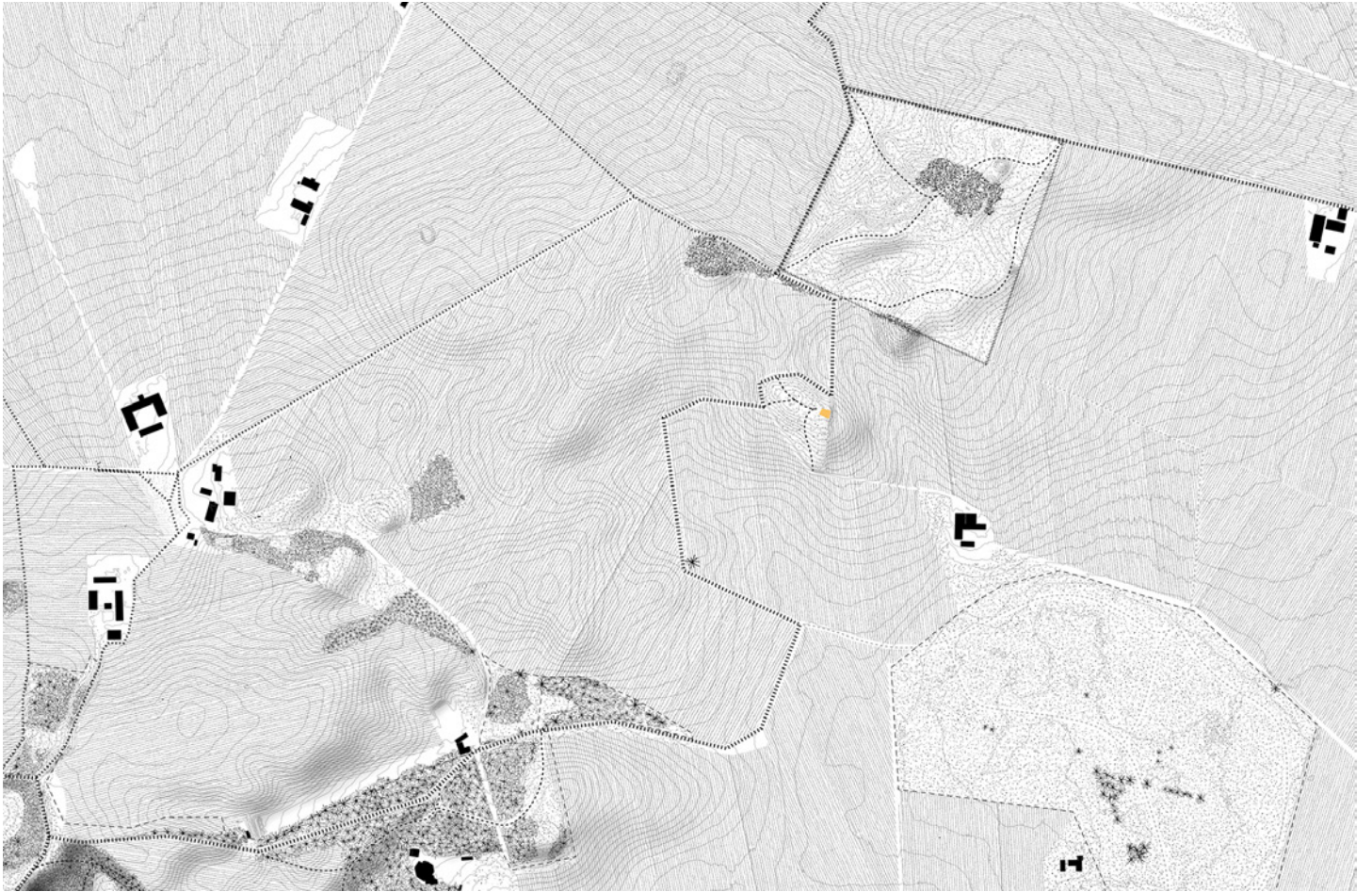

1:10000
PLAN UTSIKTSTORNET
UNDERLAG 1790

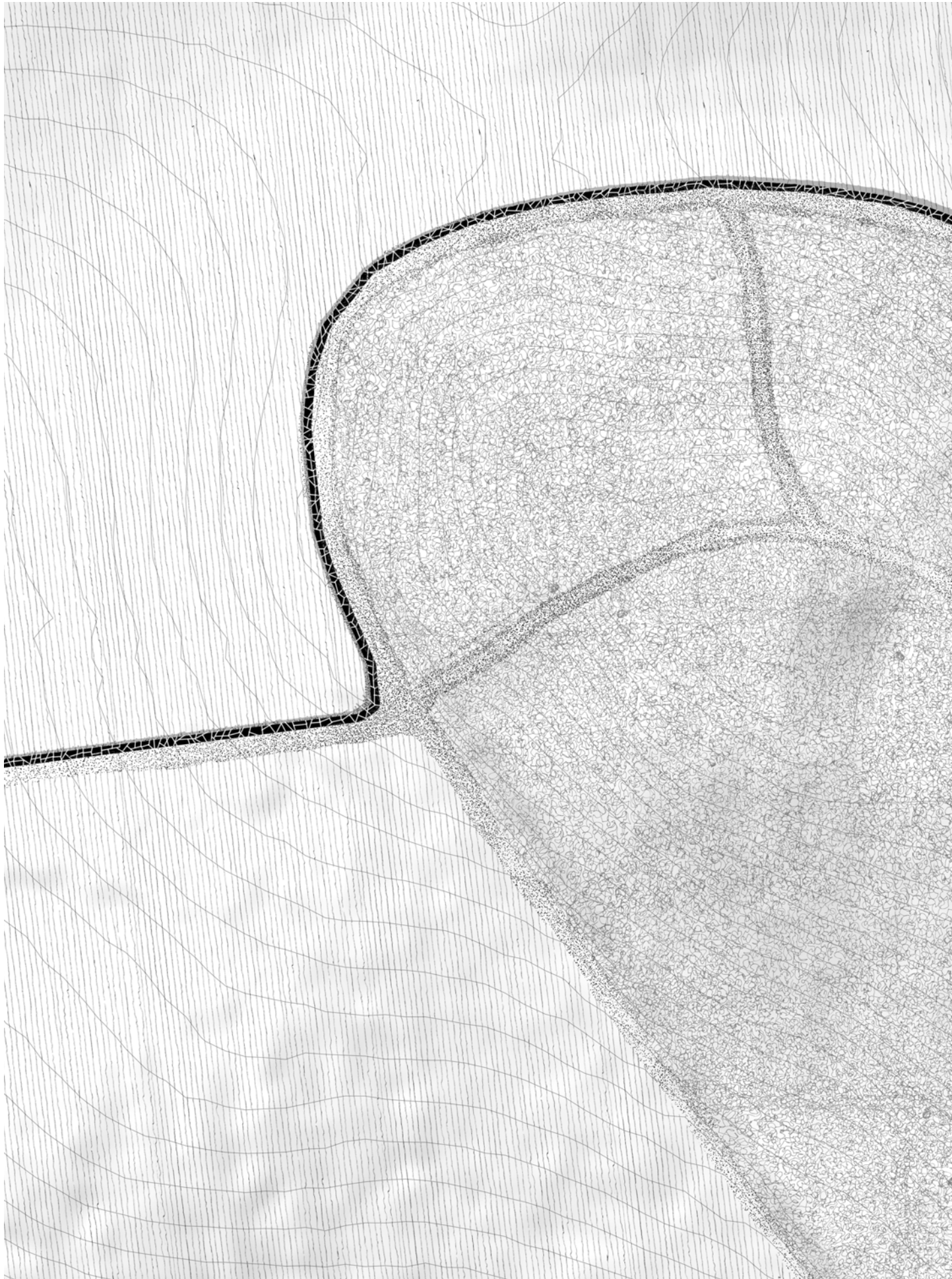
Kala backen och utsiktstornet ligger i resterna av det som tidigare var stora sammanhängande ängsmarker. Tornplatsen som etableras under etapp 2 ger en plats för reflektion och vila samtidigt som man kan blicka ut över landskapet. I etapp 3 läggs tornet till och man kan då gå upp och få ett fritt panorama. Med hjälp av AR (augmented reality) berättas historien och ängs- och brukslandskapet som omger platsen.

1:10000
PLAN UTSIKTSTORNET

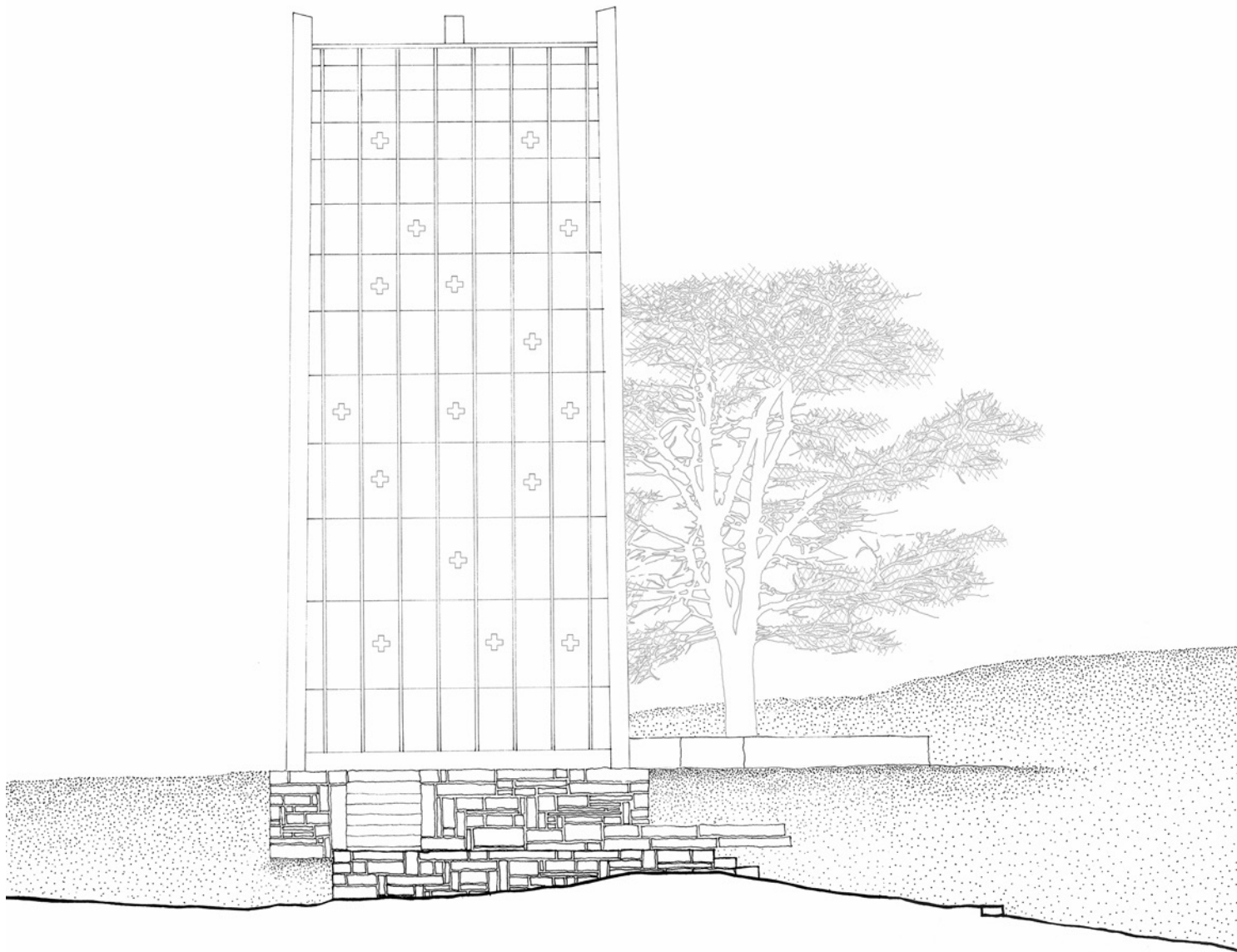

0 10M 20M
1:500

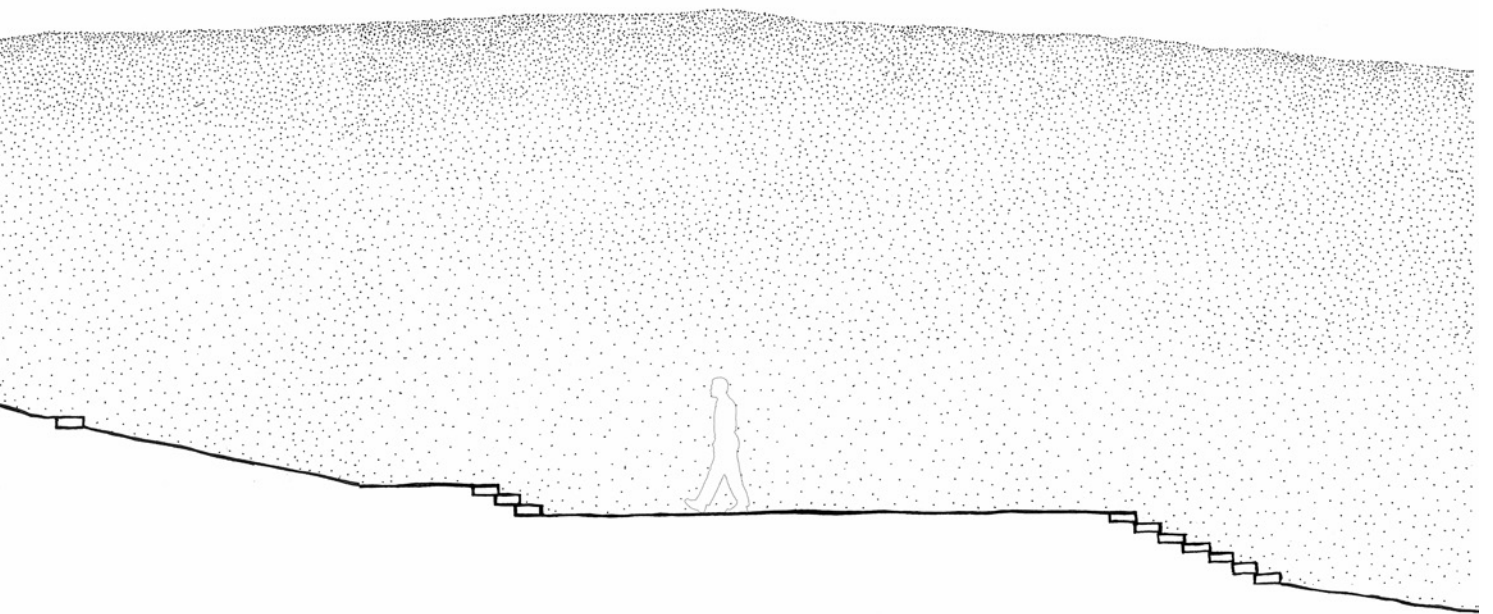

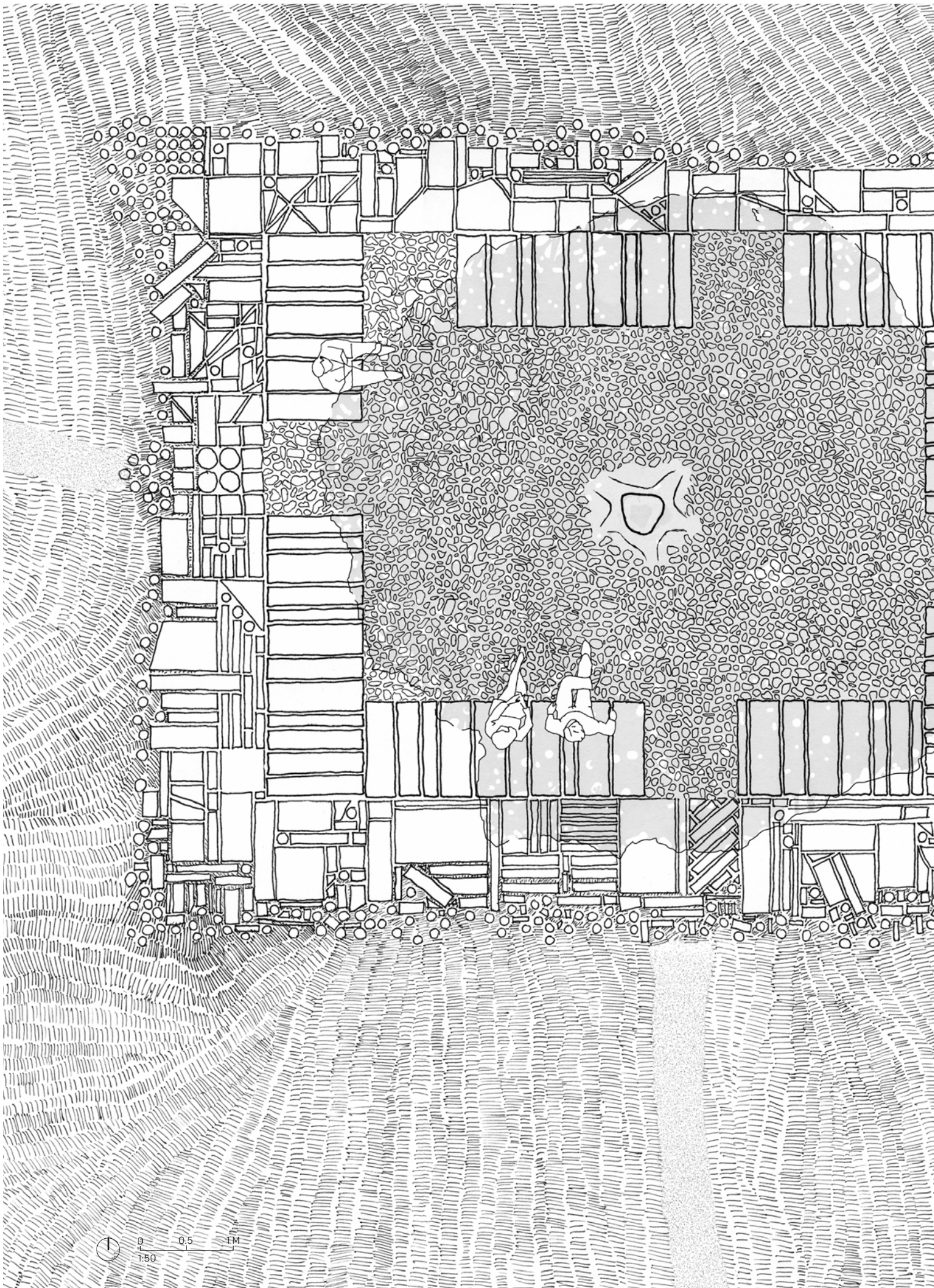

0 1M 5M
1:100
SEKTION GENOM ENTRÉTRAPPA

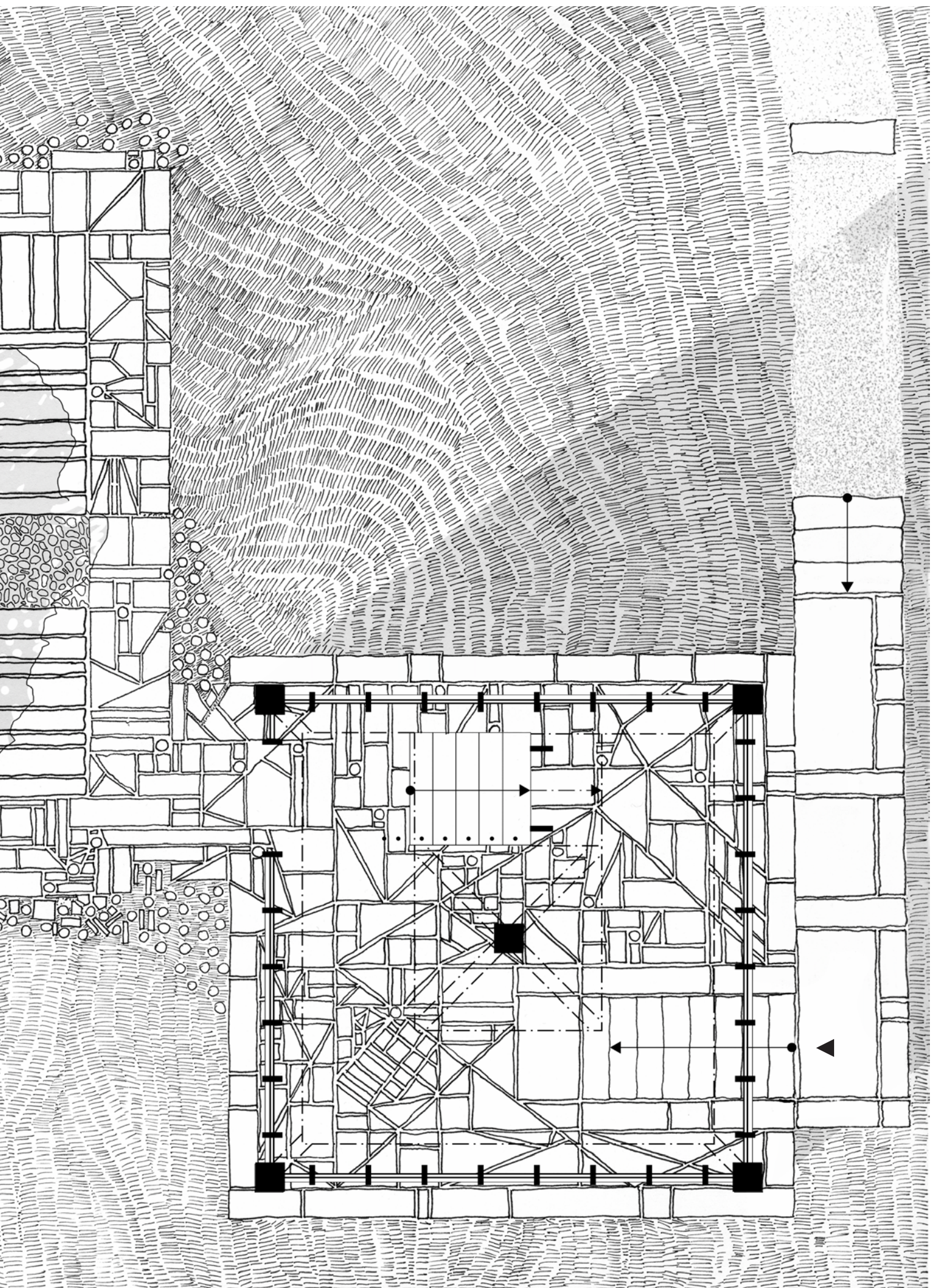

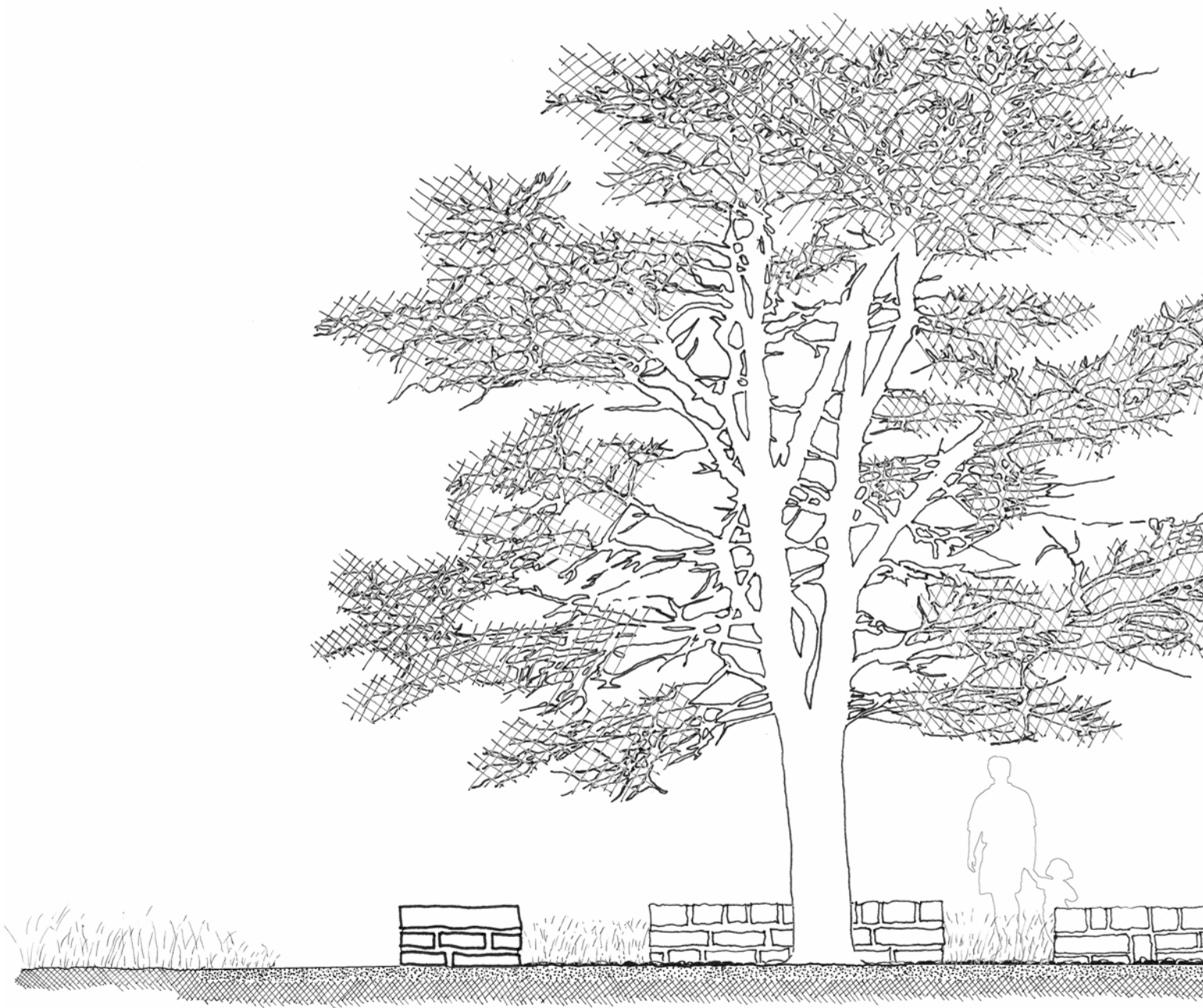

0 0.5 1M
1:50

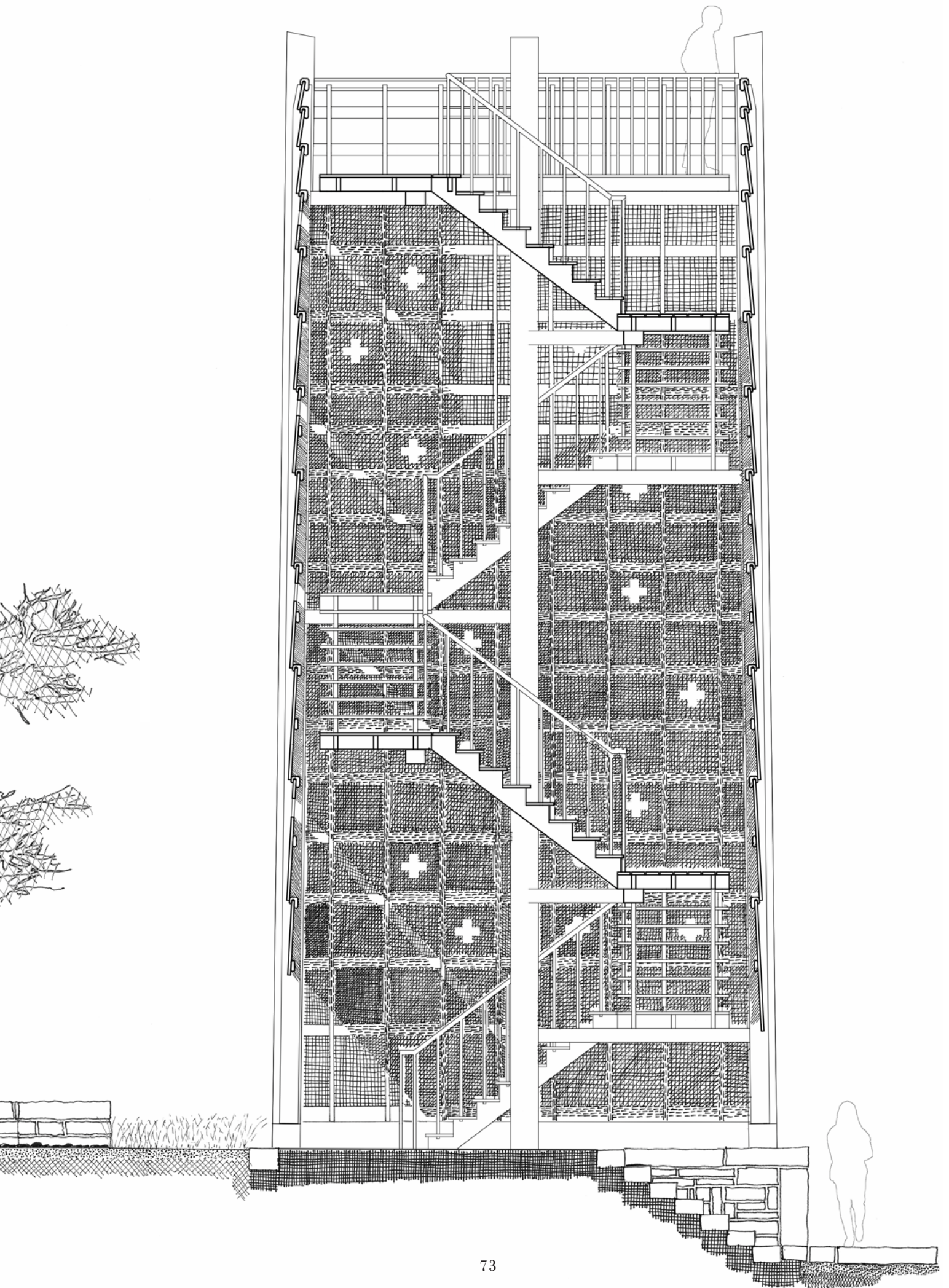

0 0,5 1M
1:50

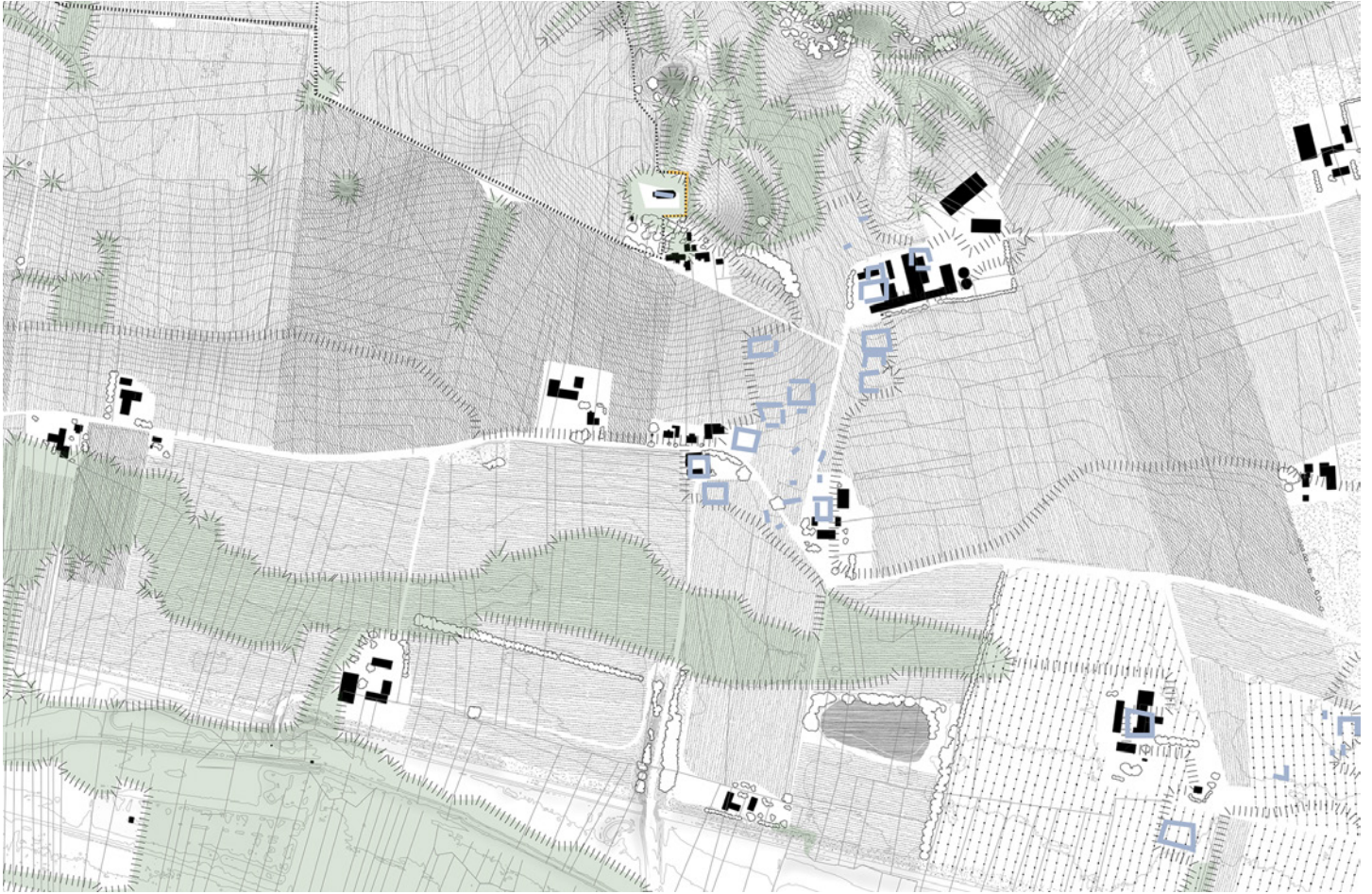

GALLERIET

Från det naturliga landskapet står kyrkomuren som en fyrkantig kruka i landskapet. Denna kontrast är något som galleriet spelar vidare på. Genom att vikt-löst hänga ut från muren ger galleriet besökaren ett nytt golv för att överblicka landskapet.

1:10000
PLAN GALLERIET
UNDERLAG 1790

Galleriet är precis som på teatern, den högst belägna utblicksplatsen. Galleriet berättar historien om byn Dagstorp. Av den gamla byn finns bara ett hus kvar men från galleriet längs kyrkomuren kan man se dälden där byn låg. Som med utsiktstornet kan man återskapa byn och dess sträckning med AR för att på så vis visualisera det som en gång varit.

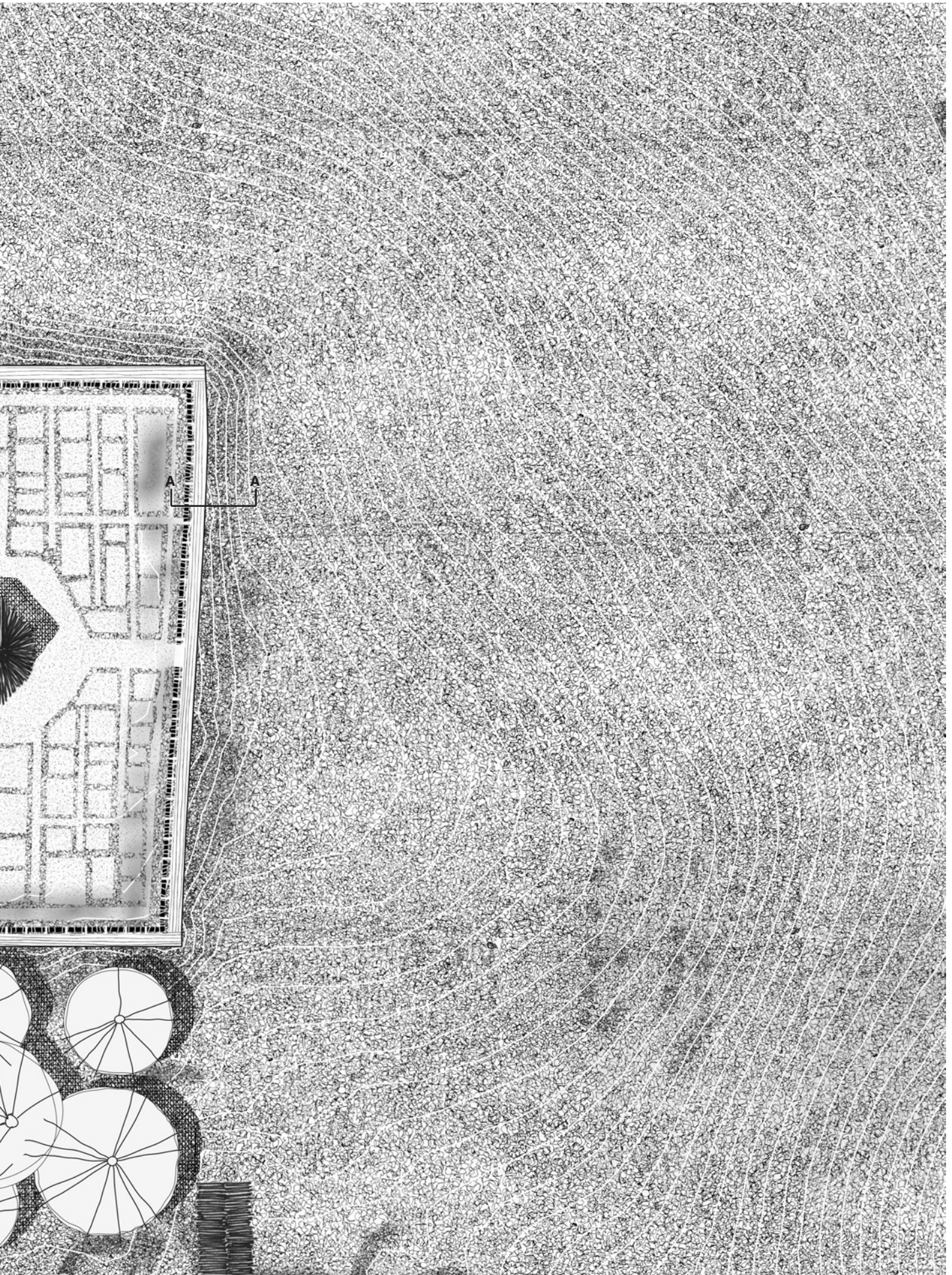

1:10000
PLAN GALLERIET

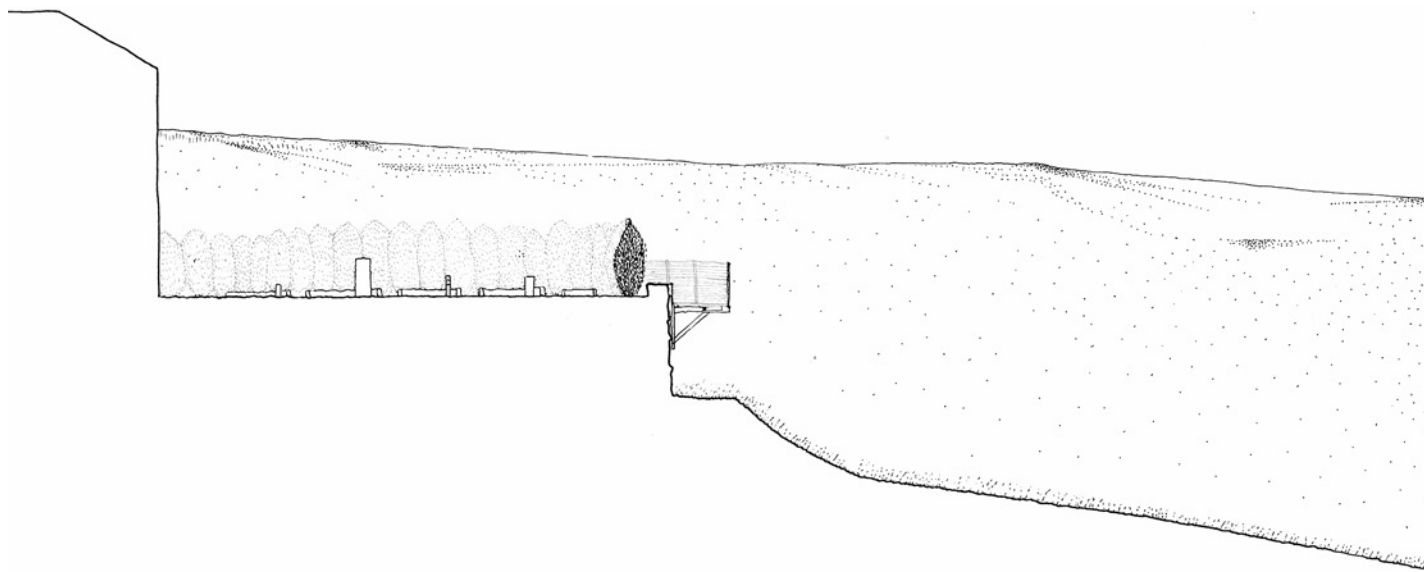

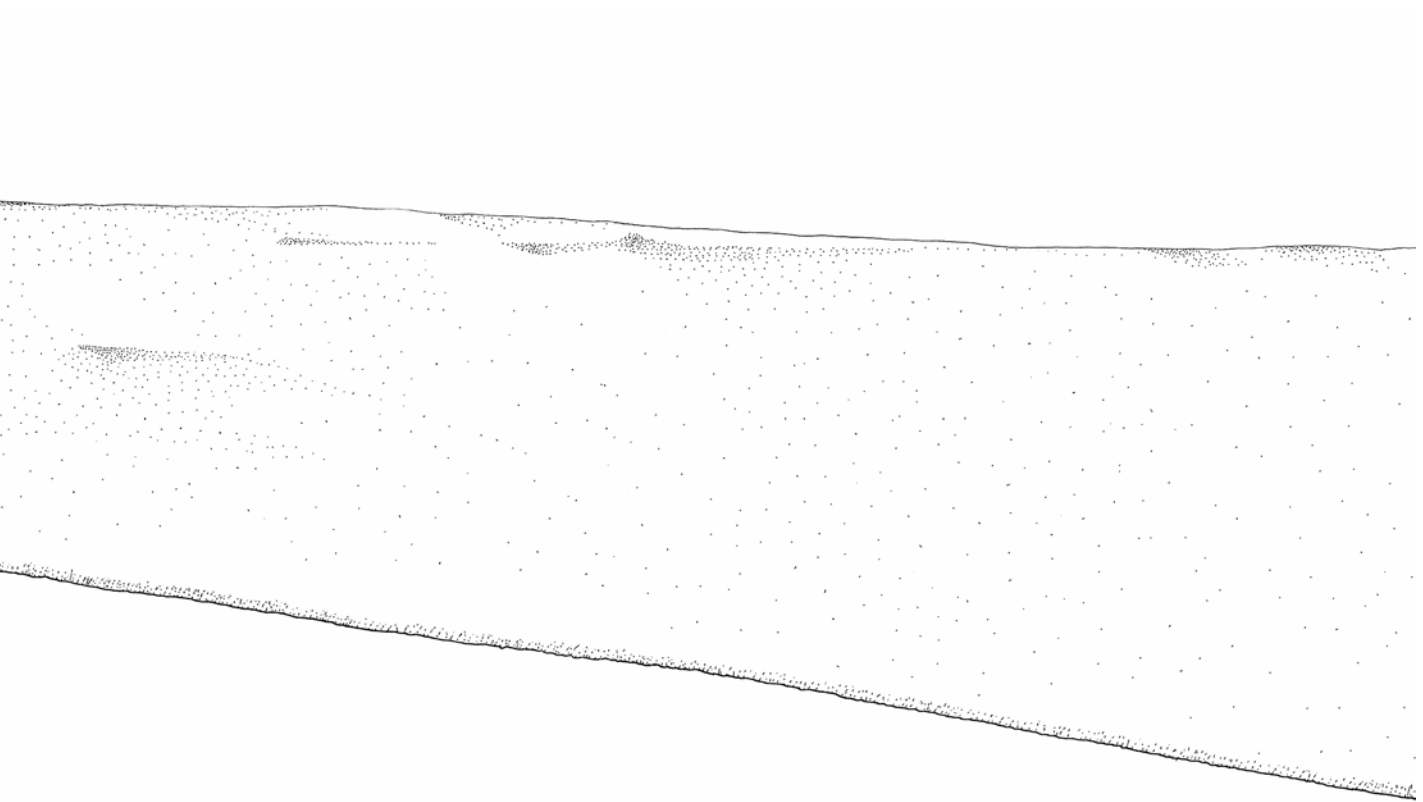

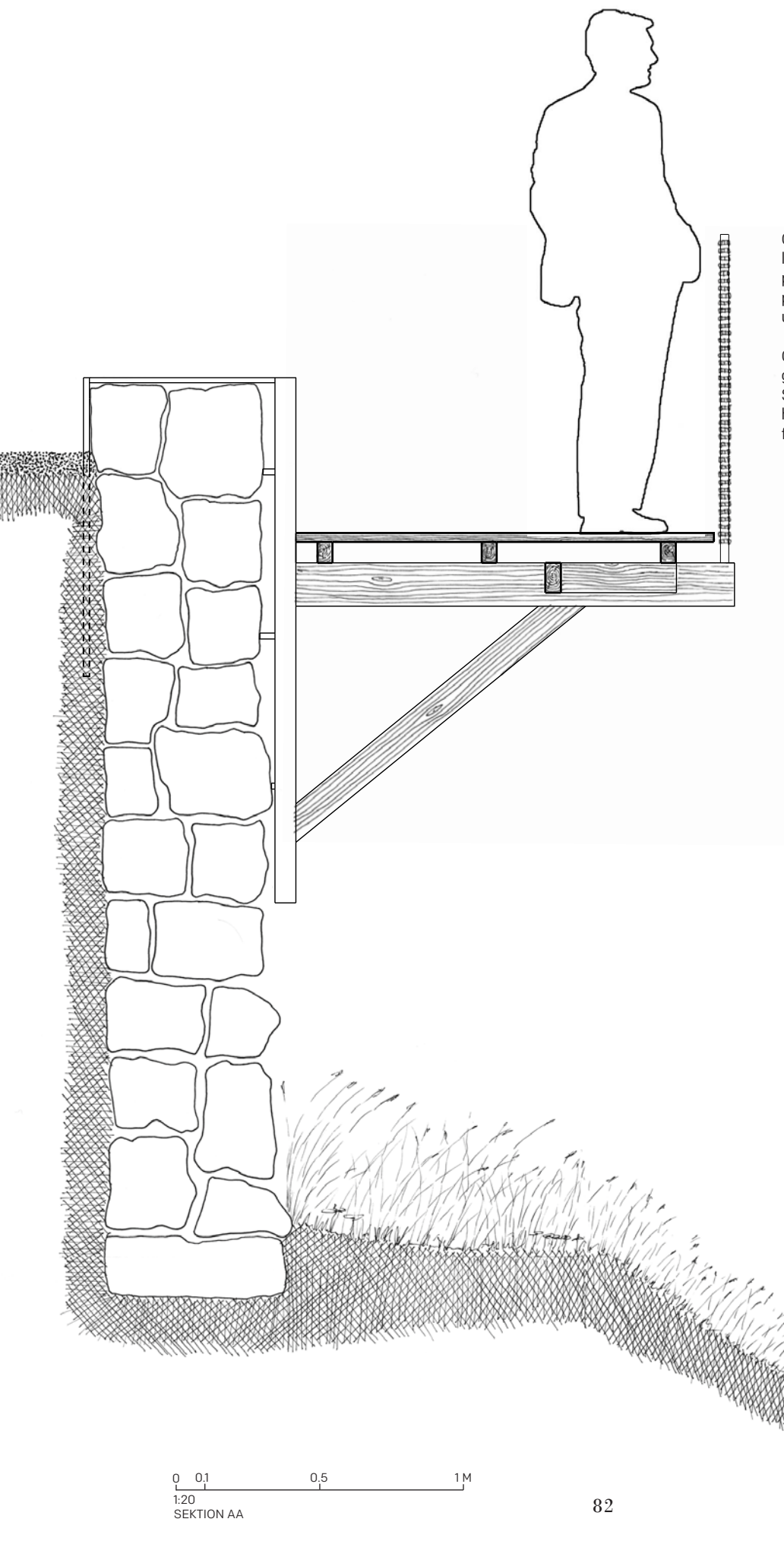

0 1 M 10 M
1:200
SEKTION GENOM KYRKOGRÅRD OCH LANDSKAP

Galleriet spelar på kontraster mellan tungt och lätt. Bärande och buret. Mjukt och hårt. Den smala passagen på ger en intim känsla mot muren, som placerats i sitt höjd för att man skall kunna njuta av utsikten längre.

Galleriet hänger lätt i metallskenor på den grova gråstensmuren, konsolen i trä fästs i skenorna. Skenorna har utskjutbara distanser för att kunna hantera den ojämna väggen. Räcket är gjort av flätad pil.

VIII. REFLEKTION

*

I arbetet har jag hela tiden försökt hitta en väg framåt. Ibland har det varit enklare än andra gånger. Att ha en plats, utforska denna och sedan försöka applicera ett program har varit vanskligt då det innebär att man måste fatta en mängd beslut. Vilka beslut som fattas och vad som lämnas begränsar i längden vad som är möjligt. Vid varje beslut finns flera vägar att gå och ju längre in i processen man kommer desto mindre frihet finns. Samtidigt måste man komma fram till ett presenterbart resultat.

I efterhand kan man resonera om det var rätt att introducera ett så kraftigt gestaltningsprogram på en plats där potentialen i sig kanske räcker och att tilläggen förtar mer än att de förstärker. Det kunde varit mindre, mer diskret och därigenom fått en annan effekt. För mig blir frågan hypotetisk då man diskuterar en helt annan typ av projekt. Känslan och det som är essensen i projektet blir inte densamma. Det blir något annat och på många vis blir det till en ickefråga. Om man går bakåt i processen och gör andra val, så finns det en uppsjö av spår som man kunde arbetat vidare med. Vilket i sin tur hade resulterat i helt andra projekt. Med det sagt, så påstår jag inte att det projekt som presenterades här är det mest lämpade för platsen. Utefter den process och tes som jag arbetade efter blev detta mitt resultat.

De delar jag är mest nöjd med är läsningarna i den stora skalan. Utifrån den fann jag en mängd olika aspekter som jag arbetade vidare med som ägo gränser, tillgänglighet, rågången och de stora dragen i programmet. Inom programmet tycker jag att sammansättningen av rationellt industriellt jordbruk med något så irrationellt som en romantisk park med follies har en särskild spänning.

Tilläggen i sig hade kunnat gestaltats på andra sätt. Det hade kunnat genomarbetas mer, sett ut på ett helt annat sätt eller varit mindre. Projektet ska nog ses som ett första utkast eller ett kraftfullt påstående. En startpunkt som kan förhandlas och bearbetas vidare till en mer genomarbetad form. Men utan ett påstående blir det ingen diskussion.

Som en total novis inom landskapsarkitektur så blev ett av mina tidiga beslut att utforska landskapet genom grafik. Att hela tiden utveckla teckningen och ritningen har varit drivande i försöken att förmedla landskapet. Genom arbetets gång har det gett energi åt processen där man i vissa fall har undrat vad man hållit på med. Valet av att handritat stora delar av materialet har i någon mån reflekterat landskapet i sig. Där storhet, omfattningen och detaljeringen har översatts till de tusentals streck som försöker beskriva dess komplexitet. För mig har det varit en väldigt givande process om än tidskrävande.

Vad jag tycker att projektet har uppnått är att skapa en helt annan bild av vad denna plats skulle kunna vara. Ett landskap som i början av projektet hade en viss mening har genom arbetet fått ett helt annat sammanhang. Många av de frågor som jag har lyft, om än svepande, har påverkat mitt sätt att se platsen och dess potential. Projektet känns mer och mer som ett realistiskt förslag - i en omarbetad form. Jag har hela tiden sagt att detta är ett visionärt projekt och på det viset har arbetet, enligt min mening, uppnått sitt mål.

IX. KÄLLOR

*

Boye, Karin, *Samlade dikter*, Bonnier Pocket, [Stockholm], 2018

Fröding, Gustaf, *Stänk och flikar: dikter (tredje samlingen)*, Bonnier, Stockholm, 1896

Holmström, Cecilia, Reuterskiöld, David. *Natur- och grönstrukturinventering 2009 Kävlinge kommun. Rapport/Ekologgruppen. Landskrona, 2019.*

Länstyrelsen i Skåne län. *Närmare till naturen i Skåne: skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård*, Länsstyrelsen, Malmö, 2003.

Parkman, Sara. *Ing-Maries Vals*. (Musik) Från albumet *Vesper*. Supertraditional. Stockholm, 2019

Persson, Daniel (red.) *Ortsanalys av Dösjebro*. Rapport/Kävlinge Kommun. Kävlinge, 2019

Tengby, Tomas, Wannerskog, Kalle. *Meny i P1: B-jäst. Ugnstemperaturer. Och mindre betalt till bönder – trots att priserna ökat i butikerna* (Radioprogram). Tomas Tengby produktion för P1 Sveriges Radio. Göteborg, 2019.

